

Fi och framtiden

EN GRANSKNING AV FEMINISTISKT
INITIATIVS HISTORIA OCH
REKOMMENDATIONER
FRAMÅT

*Sammanfattning av Feministiskt initiativs
Framtidskommissions arbete 2019-2020*

2020 firade Feministiskt initiativ femton år som politiskt parti, och tio år med kommunal representation. Partiet har i riksdagsval fått under en procent av rösterna, med undantag för 2014 då Fi i en feministisk och antirasistisk våg fick drygt 3 procent av väljarnas röster i riksdagsvalet. Partiet har spelat en viktig roll i att andra partier behövt förhålla sig mer aktivt till feministiska och antirasistiska perspektiv.

Sedan partiet grundades har det gjorts ett flertal valanalyser och utvärderingar, men ingen övergripande genomlysning, inventering och strategisk analys av partiets verksamhet som helhet. Det var dags att sätta ett brett arbete med att ta fram ett underlag för vidare strategiska överväganden för Fi:s framtida och långsiktiga verksamhet.

Framtidskommissionen har tillsatts i en öppen utlysning och har haft partistyrelsens uppdrag att – fristående från styrelsen – titta kritiskt konstruktivt på Feministiskt initiativ som organisation och på partiets strategier och politiska kommunikation. Utgångspunkten är att kombinera inventering av 15 års erfarenhet, transparent självkritik och konkreta åtgärder och rekommendationer som kan bidra till samling av medlemmar för partiets fortsatta utveckling som ett unikt parti för framtiden, liksom till förnyat, fördjupat och breddat förtroende från medlemmar och väljare. Framtidskommissionen har främst tittat på övergripande och strukturella frågor och därmed inte fokuserat på enskilda händelser, personer eller situationer. Vidare har kommissionen fokuserat på Feministiskt initiativs arbete i Sverige.

Feministiskt initiativ är ett folkbildande parti i ständig utveckling med långtgående ambitioner för samhället. Fi har ett program för ett annat samhälle, ett samhälle där alla får plats, där ömsesidig omsorg är utgångspunkten för politiken och för människans relation till planeten. Fi:s politik har i mångt och mycket vuxit fram i samspel med föreningsliv och rörelser – många av Fi:s medlemmar är aktiva i andra organisationer och sammantaget motsvarar Fi:s politik civilsamhällets krav inom många områden.

Efter ett års arbete är det dags för Framtidskommissionen att redovisa sitt arbete för partiets medlemmar och för allmänheten. Kommissionen har levererat sammanlagt 20 tematiska rapporter med nio bilagor till partistyrelsen, ett material som omfattar drygt 300 sidor. Rapporterna fungerar som underlag till partistyrelsens arbete. Denna rapport är en sammanfattning av de delar som är av bredare intresse för medlemmar och allmänhet.

Framtidskommissionens inställning har varit att vidga den sfär som Fi kan ta ansvar för – och därmed påverka. Det innebär att vi har tittat extra noga på interna och närliggande faktorer och balanserat en övervikt på externa faktorer som tidigare präglade partiets valanalyser.

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
Ideologisk integritet	4
Organisatorisk förnyelse	5
Skarp, vardagsnära och proaktiv kommunikation	5
Feministiskt initiativs första 15 år	7
Talespersoner/partiledare	8
Ungdomsförbund	8
Valforskningens bild av Fi:s första femton år	8
Fi:s egna valanalyser	11
Fi:s kommunala arbete	12
Vad hände mellan 2014 och 2018?	16
Partiets roll i det parlamentariska landskapet	19
Bilden av Feministiskt initiativ	21
Kommunikation, medier och mobilisering	21
Röster om Fi	22
Fi:s politiska kommunikation	24
Fi-feminism enligt Framtidskommissionen	25
Kommunikation och mobilisering: Framtidskommissionens reflektioner	31
Organisation och medlemskap	34
Att ta sig an en oändlig utmaning	34
Balans mellan olika politiska nivåer	38
Organisation och medlemsvård; Framtidskommissionens reflektioner	39
Framtiden har börjat	40
Håll i, håll ut, organisera	40

Sammanfattning

IDEOLOGISK INTEGRITET

Det politiska landskapet glider, men Feministiskt initiativ ska stå fast, stadigt. Med intersektionell¹ feminism som grund ser Fi andra behov och andra lösningar på samtidens och framtidens utmaningar än riksdagspartierna. När allt fler partier anammar patriarkal och konservativ högerpopulism, värderar regerande framför ideologisk integritet och demokratisk mobilisering behövs en tydlig oppositionsröst som stärker politikens feministiska och antirasistiska perspektiv, breddar och förnyar den politiska vänstern och lyfter de perspektiv och reformförslag som saknas.

Fi grundades eftersom inga partier som sade sig värna jämställdhet var beredda att genomföra de nödvändiga politiska reformerna. 2020 är inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor lika stora som 1995 och ojämlikheten fortplantar sig i socialförsäkringar och pensioner. Sexuella trakasserier och övergrepp såväl som våld mot kvinnor och transpersoner visar inga tecken på att minska. Rasismen villkorar människors tillgång till arbete, bostad, välfärd och ett liv fritt från diskriminering och våld. Kvinnokodade och samhällsbärande välfärdsområden som vård, skola och omsorg är undervärderade och sönderprivatiserade. LSS² urholkas och allt fler hamnar utanför välfärden. Ojämlikheten ökar. Militarismen är på frammarsch och radikal omställning för miljö och klimaträttvisa lyser med sin frånvaro. Asylrätten är satt ur spel och transpersoners rättigheter ifrågasätts. Anledningarna till att Fi startades 2005 kvarstår i allra högsta grad. Behovet av Fi-politik fortsätter att öka och arbetet pågår för fullt landet över, inte minst i de kommuner där Fi finns representerade.

Partiets politik och erfarenhet har mognat och breddats på sätt som gör oss redo att nu ta nya steg in i framtiden. Fi är och ska fortsatt vara en stark röst med de intersektionella perspektiv som bortprioriteras av riksdagspartierna oavsett politisk färg – inte minst feminism, antirasism, mänskliga rättigheter (inklusive HBTQIA-rätt, asylrätt, funktionsrätt, barnrätt och urfolksrätt), ickevåld och antimilitarism, arbetskritik och tillväxtekritik, avkolonisering, naturens rättigheter och klimaträttvisa, lands- och glesbygdspolitik, folkhälsa, ekonomisk omfördelning och demokratiserande systemförändring. Fi:s breda feminism väver en helhet av konstruktiv systemkritik och framtidstro.

Fi har också en viktig roll att spela för att främja ett både bredare och djupare politiskt deltagande i samhället. Fi har politiken och analysen som kan mobilisera

1 Intersektionalitet kan förenklat beskrivas som "multipla ojämlikheter". Det är ett verktyg för att förstå hur olika former av diskriminerande och ojämlikhetsskapande maktordningar – exempelvis sexism och rasism – samverkar, interagerar och förstärker varandra i samhället i stort, men också inom organisationer.

2 LSS (lagen om stöd och service) är en rättighetslagstiftning som ger brukarna rätt till ett antal olika stödinsatser bl.a personlig assistans och ledsagarservice.

underrepresenterade och marginaliserade såväl som alla som ser klassmedveten och antirasistisk feminism grundad i mänskliga rättigheter som en framkomlig väg till en välfärd för alla – en väg till en värld fri från våld och förtryck, en värld som finns kvar för framtida generationer. Intersektionell politik innebär att se och lyfta alla – underifrån och upp.

ORGANISATORISK FÖRNYELSE

Fi:s organisation behöver utvecklas på flera punkter för att bära upp de långsiktiga ambitioner och mål som ideologisk integritet kräver samt för att mobilisera medlemmar och sympatisörer på sätt som främjar, breddar och fördjupar det demokratiska deltagandet i samhället. Framtidskommissionen föreslår en rad åtgärder på förnyade och stärkta organisationsstrukturer och funktioner för att uppnå en tydligare samordning mellan partiets olika delar och nivåer. Vi föreslår en omfördelning av arbetsuppgifter, insatser för att stärka förutsättningarna för hållbart engagemang och goda arbetsvillkor, förtydligande av mandat samt utvecklat arbete kring interndemokrati, antidiskriminering och konfliktförebyggande. Vi föreslår också att intern medlemsvård och bildning stärks för att fylla medlemskapet ännu mer med lärande innehåll.

Fi:s organisation har tidigare präglats av ett kampanjfokus i relation till val, på bekostnad av långsiktigt och strategiskt byggande av en stabilt växande medlemsbas i hela landet. Detta har bidragit till en för hög omsättning av aktiva medlemmar, och många tappade medlemmar efter 2014 års val. Kommissionen föreslår en större tonvikt på partiets kommunala och regionala nivåer. Sammantaget innebär Framtidskommissionens förslag en omställningsprocess som demokratiserar och stärker hela partiet såväl nationellt som lokalt.

Vår analys visar att Fi redan påbörjat sin organisatoriska förnyelse, där mycket går i linje med vad Framtidskommissionen föreslår. Organisationen på nationell nivå präglas idag av nytänkande, förnyelse och ett lyssnande och reflekterande ledarskap. Fi runtom i landet har en större politisk och organisatorisk erfarenhet vilket ger större möjligheter att odla partiets gräsrotter i högre grad, samt stärka kommunföreningarnas roll för hela partiet.

SKARP, VARDAGSNÄRA OCH PROAKTIV KOMMUNIKATION

Då många människor har betraktat Fi som ett enfrågeparti, har kommunikationen breddats i takt med att partiets politik vuxit till att omfatta allt fler områden och lockat medlemmar med många olika hjärtefrågor och expertis. Vid valrörelsen 2018 bidrog denna breddning dock till att kommunikationen blev spretig, saknade sammanhållen strategi och flexibla samordningsmekanismer. Utöver detta har en för stor del av Fi:s kommunikation varit reaktiv, det vill säga att den bestått av reaktioner på omvärldshändelser snarare än att långsiktigt etablera den egna ideologin och egna fokusfrågor på den politiska och mediala dagordningen.

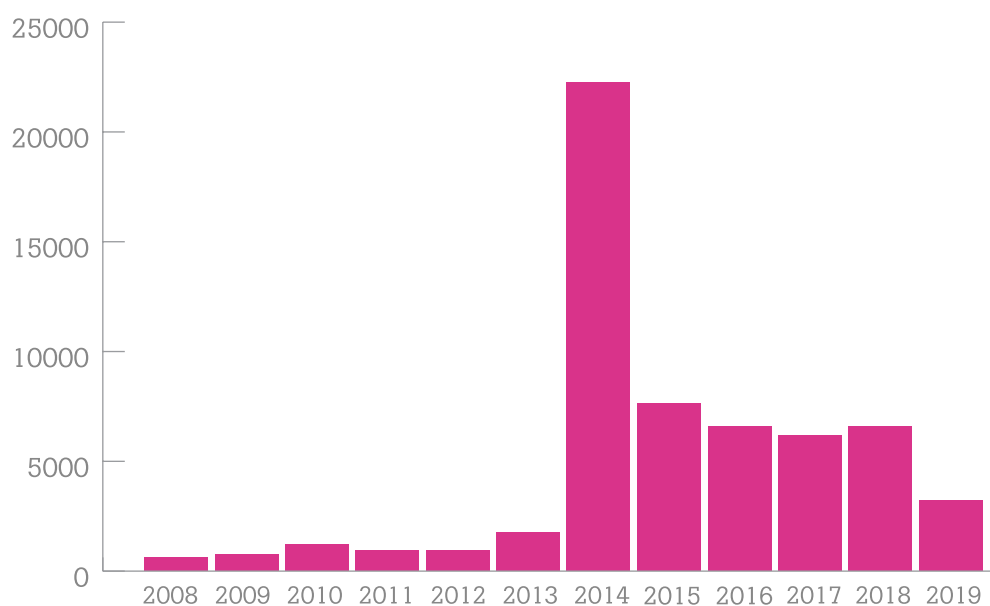
Samtidigt som Fi:s ideologi och samhällsvision lyfts som en primär drivkraft för medlemmar och väljare finns en utmaning i att kommunicera ideologisk positionering utan att det överskuggar konkreta politiska reformer. Framtidskommissionen föreslår ett åtgärdsprogram för den politiska kommunikationen som i sammanfattning innebär:

- prioritering av utvalda politikområden som etableras långsiktigt och proaktivt, inte minst i mellanvalsperioder. Denna prioritering måste underbyggas av organisatoriska förändringar för att säkerställas;
- större fokus på konkreta politiska reformförslag och förslag som visar hur Fi-politik kan leda mot en bättre framtid;
- långsiktigt folkbildande arbete i olika format och kanaler för att etablera "Fi-feminismen" som ideologiskt ramverk, och som ett sätt att visa på Fi:s breda, sammanhängande och konsekventa politik;
- ett vardagsnära språk med balans mellan känsla, kunskap, vision, hopp och handlingskraft;
- utred potentialen i att uppdatera partiets varumärkesplattform för att synliggöra för väljarna att Fi både står kvar, fast ideologiskt förankrade, och förnyar sitt tilltal;
- stärk tillgängligheten i partiets information och kommunikation, t.ex. vad gäller teckenspråkstolkning, lätt svenska, textning och tillgänglig webbdesign;
- stärk insatserna för att profilera nuvarande partiledare Farida al-Abani och blivande partiledare (beslut kongress 2021) och därmed även utnyttja möjligheten att odla en ny och framtidsinriktad bild av Fi.

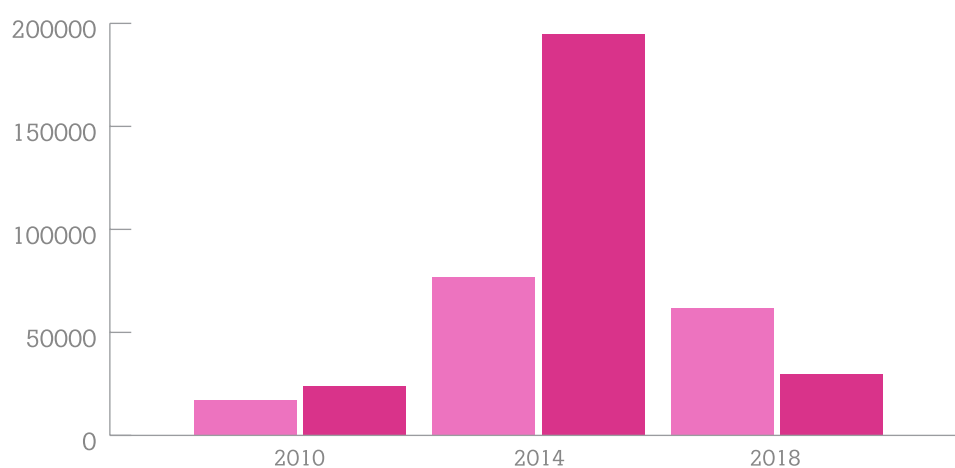
Feministiskt initiativs första 15 år

I Framtidskommissionens uppdrag ingick att analysera partiets utveckling över tid. Sedan Feministiskt initiativ grundades 2005 har medlemsantalet varierat. Flest medlemmar hade partiet sista december 2014, det år då även det högsta valresultatet i valet till riksdagen noterades.

Antal medlemmar 2008-2019, per 31 december

Antal röster i kommunalval (ljus) och riksdagsval (mörkt)

TALESPERSONER/PARTILEDARE

- Sofia Karlsson, Devrim Mavi, Gudrun Schyman 2005–2006
- Sofia Karlsson, Gudrun Schyman 2006–2007
- Gudrun Schyman, Stina Sundberg 2007–2011
- Sissela Nordling Blanco, Carl Emanuelsson, Stina Svensson 2011–2013
- Sissela Nordling Blanco, Gudrun Schyman, Stina Svensson 2013–2015
- Sissela Nordling Blanco, Gudrun Schyman 2015–2016
- Gudrun Schyman 2016–2017
- Victoria Kawesa, Gudrun Schyman 2017
- Gudrun Schyman 2017–2018
- Gita Nabavi, Gudrun Schyman 2018–2019
- Gita Nabavi, Farida al-Abani 2019–2020
- Farida al-Abani 2020–

UNGDOMSFÖRBUND

Unga Feminister startade hösten 2010 och några månader senare hölls det konstituerande årsmötet. Samma år inledde Unga Feminister ett officiellt samarbete med Fi och 2014 antogs Unga feminister som ungdomsförbund till Feministiskt initiativ.

VALFORSKNINGENS BILD AV FI:S FÖRSTA 15 ÅR

För att få en övergripande bild av väljarnas beteende, preferenser och uppfattningar har Framtidskommissionen gått igenom ett 20-tal rapporter från Valforskningsprogrammet och SOM-institutet vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

När det gäller hur olika grupper röstar så går det exempelvis att se att män röstar mer på högerblocket än kvinnor, som i större utsträckning röstar åt vänster. Efter 2014 ser vi hur mönstret kraftigt förstärks. När väljare placerar in partier enligt en vänster/högerskala uppfattade väljarna i valet 2018 två distinkta grupper av partier, V-Fi-S-MP å ena sidan och C-L-KD-SD-M å den andra.

Unga förstagångsväljare röstar ganska traditionellt med relativt höga röstetal på S och M och mindre på V, C, SD. Personer över 65 röstar i stor utsträckning traditionellt (främst S & M), förmodligen utifrån långvariga partisympatier.

I valet 2014 blev Fi med 10,3% av förstagångsväljarna fjärde största parti i denna grupp. Fi fick också många röster (9,6%) från 2010 års "övriga partier" och blev femte största parti i gruppen "icke-röstare 2010" (5,8%). Intressant är förstås också att av V:s väljare 2010 röstade 17% på Fi 2014.

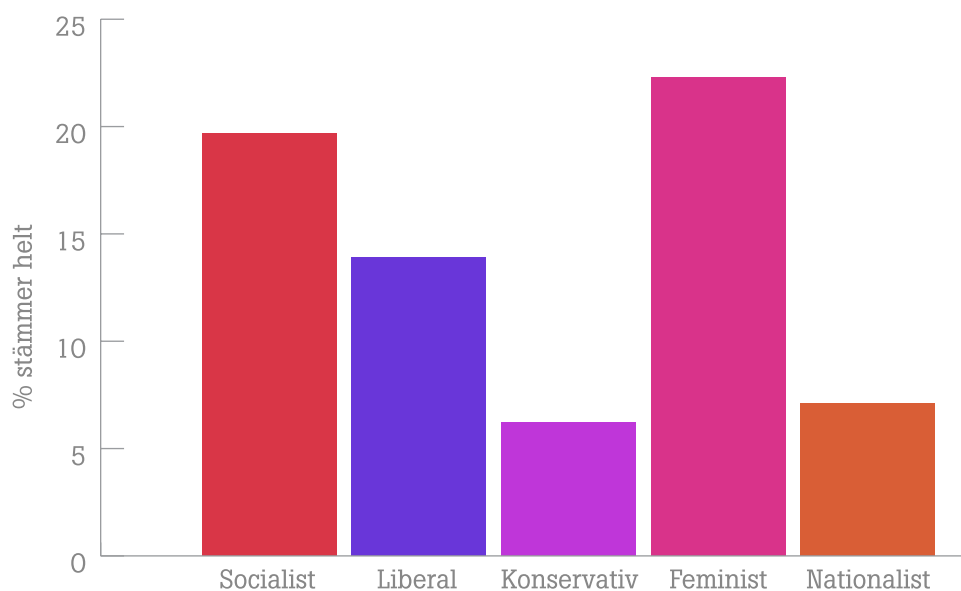
I valet 2014 ser man ganska tydligt att väljarna fördelar sina röster inom blockgränserna. Fi fick totalt 195 000 röster, de kom främst från V (25%), MP (22%) och S (13%) men även från M (7%). 2014 kom 8 procent av Fi:s väljare från "övriga partier", 7 procent hade inte röstat i 2010 års val (högst andel efter SD och S), och 15 procent var förstagångsväljare som uppnått rösträttsålder sedan 2010 års val (högst andel av alla partier).

I valet 2018 fick Fi 30 000 röster. Då hade 46 procent av Fi-väljarna från 2014 gått till V. Av de som röstat på Fi 2014 valde 21 procent att rösta på S och 16 procent på MP. Av Fi-väljarna från 2014 röstade 84 procent rödgrönt 2018. Endast 7 procent av Fi-väljarna från 2014 valde att rösta på Fi igen 2018.

En av forskargruppens studier med fokus på Fi visar att många röstade på Fi 2014 av antirasistiska skäl, som ett sätt att underminera SD:s vågmästarroll och stärka det rödgröna blocket. Även jämställdhet var viktigt samtidigt som den bredare intersektionella maktanalysen lyfts fram som en viktig faktor.

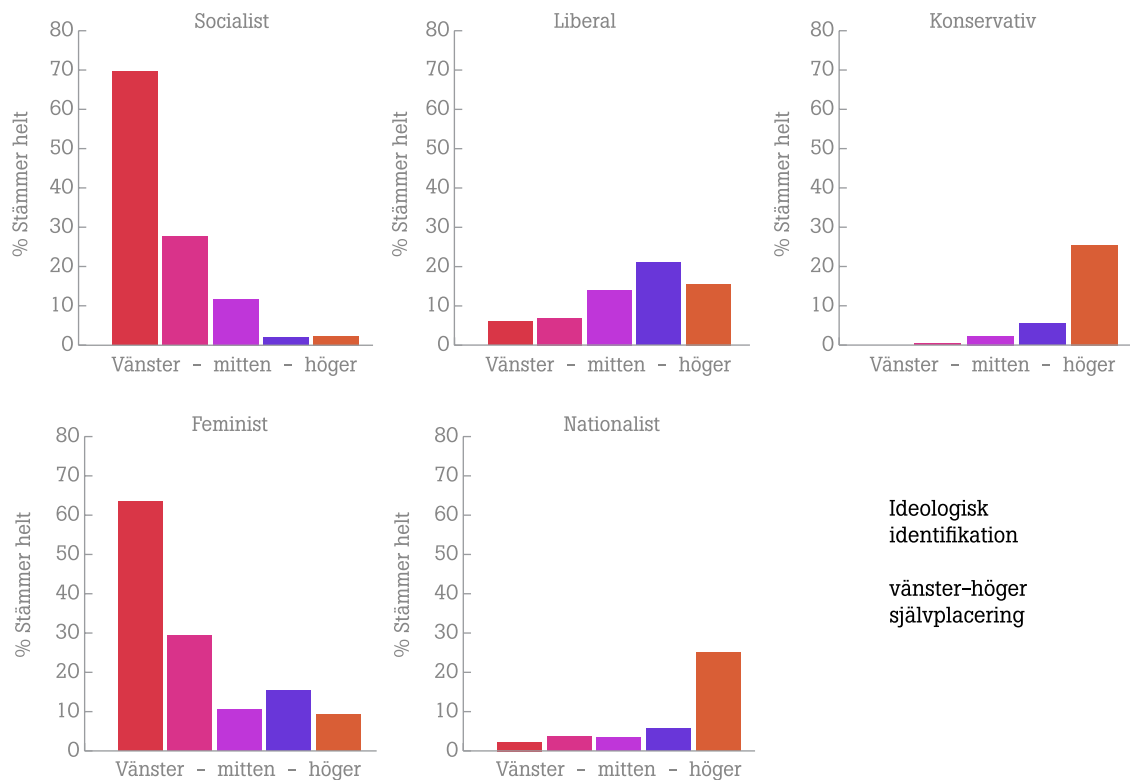
Trots starka förskjutningar i den politiska diskursen sedan 2014 var "feminist" 2018 den vanligaste politiska identifikationen i Sverige (22%). Här kan Fi ha spelat en roll i att bidra till att göra feminism som ideologisk utgångspunkt mer etablerat och accepterat.

Svenska folkets ideologiska identifikation

Källa: SOM-undersökningen 2018

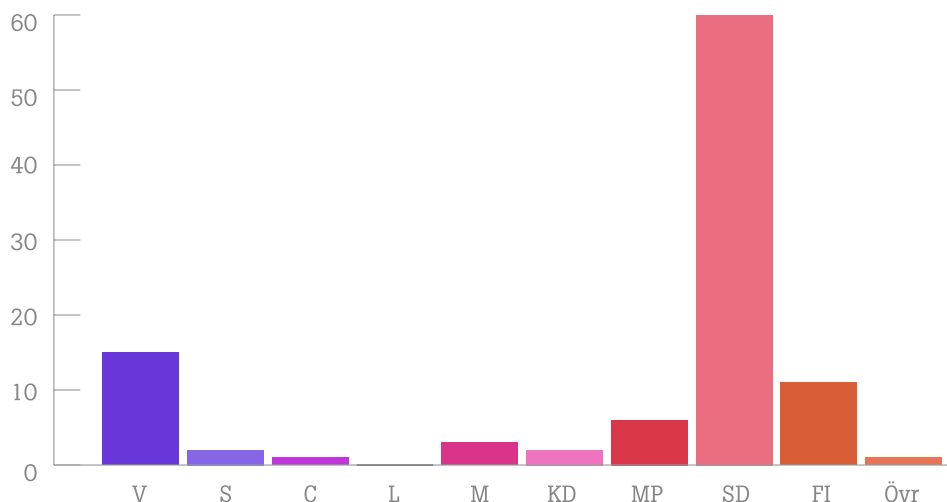
Ideologisk identifikation och placering på vänster-höger-skalan

Källa: SOM-undersökningen 2018

Det bör betyda att det trots omfattande propaganda och hot mot feminism och genusvetenskap finns en stor grupp potentiella väljare som både ser feminism som en ideologi, och som stödjer dess mål. I den nedre grafen går det att se att majoriteten av dessa befinner sig till vänster om den politiska mitten. Vi ser dock att Fi, trots sin ringa storlek, är tredje största parti i kategorin "skulle aldrig rösta på", vilket tyder på att förhållandevis många provoceras av partiet.

Antipatier - finns det något parti du aldrig skulle rösta på?

Källa: SOM-undersökningen 2018

FI:S EGNA VALANALYSER

Feministiskt initiativ har ställt upp i riksdagsval fyra gånger: 2006, 2010, 2014 och 2018. En faktor som återkommer i alla partiets egna valanalyser är att det finns en upplevd oklarhet kring hur Fi placerar in sig på höger/vänster-skalan. Andra faktorer som lyfts alla år är otillräcklig exponering i media, ett uppfattat krångligt eller akademiskt språkbruk i partiets kommunikation liksom en önskan om tydligare och mer konkreta valbudskap. Det finns också faktorer som har förändrats över tid, exempelvis att Fi har setts mindre och mindre som ett "enfrågeparti" och att kritiken mot att inte veta var Fi står i vissa frågor har minskat med åren (troligtvis i takt med att partiets politik har vuxit och kommunikationen breddats). Blockpolitiken och regeringsfrågan har uppgetts som viktig i varje val liksom att väljare inte har vågat rösta på Fi då regeringsfrågan varit osäker. Internt lyfts i varje valanalys bristfällig organisering på grund av för få aktiva medlemmar, undermålig intern kommunikation och för lite resurser.

På kommunal nivå har Fi funnits representerade i Simrishamns kommun sedan 2010, och fick 2014 representation i 13 kommuner runt om i landet; Gullspångs kommun, Göteborgs stad, Kiruna kommun, Lunds kommun, Malmö stad, Norrköpings kommun, Region Gotland, Sala kommun, Simrishamns kommun, Stockholms stad, Svalövs kommun, Umeå kommun och Uppsala kommun. 2018 förlorade partiet sina mandat i Malmö stad samt Sala, Norrköpings och Umeå kommun, men vann istället mandat i Strömstads kommun (3,4%), Ödeshögs kommun (2,2%). Gnesta kommun (2,3%) och Vilhelmina kommun (4,0%) .

Det är framför allt Fi Stockholm som har haft kapacitet att göra en mer omfattande valanalys för 2018. I den lyfts arbetet med att behålla förtroendet för partiet på kommunal nivå under en period där partiet nationellt dalade i opinionen, och faktumet att Fi suttit i en rödgrönrosa majoritet från 2014 var viktigt. Framgångsfaktorer som lyfts är en välfungerande och flexibel valorganisation, tydlig politisk kommunikation fokuserad på frågor där Fi har stort förtroende kopplat till profilering av enskilda företrädare. Analysen lyfter vikten av att i kommunikationen tona ned och konkretisera abstrakta begrepp till förmån för vardagsnära *problembeskrivningar*, att förekomma kritik som ofta riktas mot Fi, liksom att prioritera arbete med att få uppmärksamhet i medier framför produktion av egna debattartiklar.

I vissa kommuner kan vi notera olika personvalseffekter. Vi ser både exempel på att en populär lokal företrädare kan generera många röster till Fi i riksdagsvalet såväl som få röster – antagligen beroende på om kommuninvånarna vill se sin lokala företrädare i riksdagen eller i sin kommuns fullmäktige.

I Umeå fick Fi 2018 liksom 2014 över 2 procent men fick inte sitta kvar p.g.a. en höjd småpartispärr. I Malmö, Munkfors, Arvika och Härnösand var Fi mycket nära att komma in.

Fi:s egna opinionsundersökningar

Fi har även anlitat Sifo för att genomföra egna opinionsundersökningar. Här återges kortfattat dessa resultat.

2010: Mer än hälften av kvinnorna, 52 procent, tyckte att det vore bra om Feministiskt initiativ kom in i riksdagen, och 41 procent av männen. 15 procent uppger att de kan tänka sig att rösta på Fi i riksdagsvalet, 17 procent av kvinnorna och 14 procent av männen.

2014: 56 procent tyckte att det vore bra om Fi kom in i riksdagen. 25 procent av kvinnorna och 20 procent av männen kunde tänka sig att rösta på Feministiskt initiativ i EU-valet och riksdagsvalet. Undersökningen visade även att partiet hade ett starkt stöd bland unga mellan 15 och 29 år, samt att det inte fanns någonting som tydde på att utbildningsnivå påverkade inställningen till om en person kunde tänka sig att rösta på Fi.

2018: 53 procent av kvinnorna och 35 procent av männen tyckte att det vore bra om Feministiskt initiativ kom in i riksdagen. 11 procent av de tillfrågade kan tänka sig rösta på Fi i riksdagsvalet. Störst stöd har partiet bland kvinnor där 14 procent kan tänka sig rösta på Fi. Stödet bland kvinnor i åldersgruppen 15–29 år är särskilt stort där 62 procent tyckte att det vore bra om Fi kom in i riksdagen och 19 procent kunde tänka sig att rösta på partiet i riksdagsvalet.

FI:S KOMMUNALA ARBETE

“Övriga partier räknar med att vi tar tydlig ställning och ibland täten i frågor som berör miljö, demokrati, tillgänglighet, frihet från våld och inte minst kombinationen av tillgänglighet och demokrati.”

Fi Lund

Fi:s representation

Feministiskt initiativ har kommunal och regional representation med sammanlagt 22 mandat. Partiets förutsättningar ser olika ut i olika kommuner. Endast i tre kommuner finns någon anställd personal. I de flesta har partiet få mandat och/eller är i opposition vilket gör det svårt att få igenom egna reformer, men kommunpolitikerna har lyckats förvalta partiets mandat med imponerande resultat.

I en rapport från RFSU framgår att Fi var mest aktiva år 2019 i jämställdhets- och HBTQIA-frågor per mandat³.

3 RFSU, Attacker och tystnad: En rapport om hotet mot hbtq- och srhr-frågor i Sveriges kommuner, 2020. Enligt rapportens slutsatser är SD och V mest aktiva i kommunpolitiken i dessa frågor, räknat i antal förekomster. SD har 109 av de 321 aktiviteterna på sina totalt 1 785 mandat, V har 58 av de 321 aktiviteterna på sina totalt 810 mandat. Fi nämns dock inte i rapportens sammanställning av partiernas aktivitet. Enligt vår genomgång är Fi med sina 16 aktiviteter på totalt 22 mandat tio gånger mer aktiva per mandat än både SD och V.

Fi har i många fall förhandlat till sig platser i många nämnder inom en kommun, liksom platser i diverse råd, kommunala bolag och som nämndemän. Detta bygger en bred erfarenhet och kompetens hos lokala politiker som driver de rosa perspektiven. Både i opposition och i majoritet återger Fi:s kommunpolitiker att de byggt ett förtroende för partiet genom att visa på väl underbyggd, seriös och genomförbar politik.

Kommunfullmäktigledamöter efter kommun parti. 2018

	C	V	S	MP	M	L	KD	SD	FI	Övr exkl FI	Totalt
0180 Stockholm	8	13	23	9	22	10	5	8	3	0	101
1291 Simrishamn	4	2	11	2	12	3	2	8	3	2	49
0380 Uppsala	8	9	21	6	14	8	6	7	2	0	81
0980 Gotland	18	7	18	4	11	3	2	6	2	0	71
1281 Lund	4	6	13	6	11	9	2	6	2	6	65
1480 Göteborg	3	11	17	6	12	6	3	7	2	14	81
2584 Kiruna	15	3	12	0	3	0	1	2	2	7	45
0461 Gnesta	5	2	8	2	7	1	0	5	1	0	31
0509 Ödeshöj	4	0	7	1	4	0	12	4	1	2	35
1214 Svalöv	6	1	8	1	4	2	1	11	1	0	35
1447 Gullspång	3	1	11	0	9	1	0	3	1	2	31
1486 Strömstad	4	2	11	2	6	4	3	6	1	0	39
2462 Vilhelmina	8	2	10	0	1	0	3	1	1	1	27

Budgetfrågor

Kommunföreningarna har i många fall lagt fram egna budgetar, vilket innebär ett stort arbete utan anställd personal. Detta bedöms dock ha haft en positiv inverkan på budgetarbetet i kommunen i stort och byggt förtroende kring att Fi:s politik är väl underbyggd och genomförbar i praktiken.

I flera kommuner har Fi drivit igenom att jämställdhetsperspektiv integreras i kommunernas budgetarbete, samt inom enskilda förvaltningar. Vi har i flera fall kraftigt höjt, i vissa fall tredubblat, budgetposterna till kvinno- och tjejjourer, liksom försvarat eller ökat resurser till skola och omsorg. Fi är generellt aktiva i gles- och landsbygdsfrågor, exempelvis i att motsätta sig nedläggningar av byskolor, kulturhus, hemtjänst, nedskärningar inom kulturskola eller höjda simskoleavgifter liksom genom initiativ för att bosätta obebodda hus och för hållbart skogsbruk.

Som feministiskt parti är Fi naturligtvis drivna i välfärdsfrågor. Här har vi bl.a. bidragit till höjda löner i kvinnodominerade välfärdssektorer, en handlingsplan för att förbättra för barnskötares arbetsmiljö liksom försöksverksamhet och utredningar om sex timmars arbetsdag inom vård och omsorg. Vidare finns exempel på initiativ som skapat jobb för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, ökat ekonomiskt bistånd till papperslösa familjer liksom ökat ekonomiskt stöd till lokala föreningar och kvinnoorganisationer.

Reformer som Fi drivit igenom

Med andra partiers stöd har Fi drivit igenom en hel rad viktiga reformer och kunskapshöjande insatser i kommunerna där vi sitter.

Fi försvarar och stärker de mänskliga rättigheterna. Detta syns i skilda exempel som att initiera och leda råd för mänskliga rättigheter (numera råd för Agenda 2030), skapa mötesplatser för tjejer och HBTQIA-ungdomar, införa våldspreventivt arbete på schemat och i skolans ordinarie verksamhet, genomföra satsningar mot könsstämpning, införa kunskapshöjande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck i skola och socialtjänst, förbättra vården för transpersoner och göra plats för HBTQIA-personer på kommunala badhus, göra kommunen till samiskt förvaltningsområde, stoppa åldersdiskriminering inom försörjningsstödet, initiera utbildning av kommunens chefer och medarbetare i antirasism och diskrimineringsfrågor, skapa ett skyddat boende för papperslösa våldsutsatta kvinnor, satsa på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i stadens ungdomsmottagningar, driva igenom insatser för stärkt tillgänglighet, införa riktlinjer mot könsdiskriminering och rasistisk reklam, rädda kommunens regnbågsflaggning för Pride där den hotas och initiera den där den saknas samt uppmärksamma 100-årsfirandet av kvinnors rösträtt. I en kommun har ett kvinnohistoriskt museum startats upp, i en annan har ett nedläggningshotat kvinnohistoriskt museum försvarats.

Fi upplever i kommunerna ett tydligt förtroende vad gäller mäns våld mot kvinnor, och ses som en trovärdig kunskapskälla som bidrar till ett stärkt arbete mot våld i nära relation. Några exempel är projektet "Huskurage" (som tillsammans med kommunala bostadsbolag motverkar våld i hemmet) och "Våldet går inte i pension" (handlingsplan som specificerar arbetssätt för att upptäcka och förebygga våld i nära relationer bland äldre). Dessutom har Fi bidragit till inkludera sexuella trakasserier i en kommuns kollektivavtal.

På miljö- och klimatområdet har Fi drivit på för att få kommunerna att utlysa klimatnödläge, sluta investera i fossilt bränsle och upprätta koldioxidbudget, stopp för användning av miljöfarligt avloppsslam till gödning, arbete i enlighet med Agenda 2030, för rening av antibiotika och andra läkemedelsrester i avloppsvatten, samt ökad andel ekologisk, klimatsmart och vegetarisk mat i skolor inom kommunernas verksamhet. Vi har pekat på vikten av genusanalys vid utvecklad infrastruktur, lagt förslag om bilfria dagar i städerna samt utvecklad infrastruktur för gång- och cykeltrafik samt drivit igenom att representationen i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ska driva på för att minska klimatavtrycket från pensioner.

Fi har visat att det går att vara ett fredsparti även på kommunal nivå. "ICAN Cities Appeal" om kärnvapenfria kommuner – som också drivits av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen – har lagts i flera kommuner, och gick igenom i Göteborg (som första och hittills enda kommun i Sverige).

Fi vitaliserar demokratin

Bortom konkreta politiska framgångar återkommer många av partiets kommunpolitiker till att Fi bidrar till att höja nivån på det demokratiska beslutsfattandet. Partiet har generellt en hög ambitionsnivå, vilket visar sig både i antalet motioner, interpellationer och budgetförslag som läggs, men även i hur väl underbyggd politiken är. Denna ambitionsnivå sägs i flera fall, inte minst i mindre kommuner, bidra till ett högre engagemang även inom de andra partierna.

Flera kommunföreträdare nämner att kommunfullmäktige kan präglas av en aggressiv ton, härskartekniker och diskriminerande språkbruk, och att Fi verkar för att höja nivån på det demokratiska samtalet. I flera kommuner verkar Fi för ökad transparens gentemot invånarna, ökat medborgarinflytande och dialog med civilsamhället. Några kommunföreningar har tagit fram handlingsprogram genom öppna dialogmöten, vilket ses som ett sätt att bredda det demokratiska deltagandet.

Fi:s politiker har som mål att säkerställa att partiets intersektionella perspektiv aldrig glöms bort; jämställdhetsperspektiv, antirasistiska perspektiv, HBTQIA-perspektiv, osv. I flera kommuner har Fi fått igenom att kommunens material nu innefattar en tredje svarsruta utöver kvinna/man. Flera kommunföreningar har stärkt arbetet med att anta och konkretisera deklarationer (t.ex. CEMR⁴), policies, fortbildning och handlingsplaner kring sexuella trakasserier och rasism.

Samverkan, förtroende och förankring

I flera kommuner där Fi som litet parti har svårt att på egen hand få igenom större reformer lyfter flera företrädare att de arbetat målinriktat med att skapa förtroende hos de andra partierna, främja viljan till samarbete och odla gehör för Fi:s intersektionella perspektiv, höjda miljö- och klimatambitioner liksom i gles- och landsbygdsperspektiv. I flera fall beskrivs hur Fi-förslag och underlag har plockats upp och genomförts av andra partier med större inflytande. Detta ses som en tillit och ett erkännande av Fi:s kunskap och att partiet driver en kunskapsbaserad och väl underbyggd politik. Flera kommuner pekar på välfungerande samverkan med framför allt V och MP, men även blocköverskridande med andra partier. I de kommuner där Fi suttit i flera mandatperioder beskrivs ett allt mer förankrat förtroende från andra partier, föreningslivet, invånare, och mer uppmärksamhet från medier.

I några kommuner har Fi tillgång till material och resurser (t.ex. anställda politiska sekreterare) i långt mindre utsträckning än andra partier, men visar på en stolthet att de ändå håller jämna steg med övriga partier.

⁴ CEMR-deklarationen riktar sig till Europas kommuner, landsting och regioner. Dessa inbjuds att under teckna deklarationen och offentligt ta ställning för principen att jämställdhet ska råda mellan kvinnor och män och att inom sina verksamhetsområden genomföra sina åtaganden enligt deklarationen.

Nämndemän

Nämndemän tjänstgör vid förhandlingar i rättssystemet och avgör, tillsammans med domare, mål och ärenden i domstol. Tillsättningen av nämndemän sker av politiska partier som har plats i kommunfullmäktige. Antalet nämndemän som ett parti får nominera är kopplat till hur många mandat ett parti har men kan även vara en förhandlingsfråga partier emellan. Feministiskt initiativ har tillsatt de nämndemannaplatser partiet har rätt till och har i något fall fått en extra plats att tillsätta. Fi har totalt 34 nämndemän tillsatta fördelat på sju tingsrätter och en förvaltningsrätt. Det är viktigt att Fi tillsätter nämndemän eftersom behovet finns och uppdraget gör konkret skillnad.

SVENSKA DAGBLADET

Nyheter Näringsliv Kultur Ledare Debatt Tidningen

Jordskredsseger för FI i jämställdhetsfrågan

Feministiskt initiativ vinner när väljarna rangordnar partiernas jämställdhetspolitik i en ny Sifo-mätning. FI ska presentera sitt valmanifest på feministkonferensen i Malmö, men partiet har redan påverkat de andra partierna politiskt.

Göran Eriksson

Publicerad 2014-06-11

Följ skribent

VAD HÄNDE MELLAN 2014 OCH 2018?

I de allmänna valen 2014 fick Fi sina hittills största framgångar; 3,1 procent av rösterna i riksdagsvalet och invalda i 13 kommuner. Dessutom fick Fi 5,5 procent av rösterna i Europaparlamentsvalet och därmed ett mandat i parlamentet. I valet 2018 fick Fi 0,4 procent i riksdagsvalet, och 2019 förlorade vi vårt mandat i valet till Europaparlamentet. Så frågan om vad som hände mellan 2014 och 2018 och vad vi kan lära av det är avgörande för att förstå vår historia och kliva starka in i framtiden. Det går inte att blunda för att ett antal för Fi ogynnsamma externa faktorer påverkade. Valet 2018 utmålades som ett ödesval och många väljare i vänsterblocket kände ett stort ansvar att rösta på partier som säkert skulle nå över fyraprocentsspärren. Väljare som stod nära både Fi och V röstade på V för att vara säkra på att en opposition skulle finnas i riksdagen. MP hade före valet låga opinionssiffror så väljare som stod nära både Fi och MP kände att deras röst behövdes för att hålla kvar MP i riksdagen. Det

fanns även väljare som stod nära Fi och S och som kände ansvar för att göra vad de kunde för att S skulle bli stora och kunna bilda regering. Många Fi-väljare kände efter 2014 troligtvis att deras röst blev en "bortkastad röst" som försvagade det rödgröna blocket, och ville inte ta den risken igen.

Vidare pågick ett växande arbete av alt-right- och anti-gender-rörelsen i Sverige och globalt med att misstänkliggöra och sprida hat mot feminism och antirasism, som en del av en världsomspännande ideologisk omsvängning från en rättighetsbaserad liberal politisk diskurs till en nationalistisk och öppet rasistisk konservatism. Dessa strömningar blev bara starkare efter 2014, men mobiliseringen mot SD kan sägas ha kulminerat 2014 och blev sedan svagare i takt med att SD fick ett ökat stöd i opinionen. I och med omsvängningen av migrationspolitiken, förändrade problemformuleringar och SD:s ökande inflytande och opinionssiffror sågs Fi inte längre som ett primärt verktyg i mobiliseringen mot SD.

Utöver övergripande ideologiska, mediala och realpolitiska faktorer är det naturligtvis ännu viktigare att undersöka faktorer som Fi själva hade kunnat påverka.

Många människor ville vara med oss 2014, i slutet av året hade vi över 22 000 medlemmar, ett antal som sjunkit till drygt 3 000 medlemmar i slutet av 2019. I avsnittet om organisation och medlemskap analyserar vi möjliga faktorer till varför det stora antalet sympatisörer inte blev långvariga medlemmar. Inför 2018 års val hade Fi en kampanjstrategi som slog fel, möjligen på grund av för höga förhoppningar om hur många som var Fi:s kärnväljare och supporters efter 2014. Valkampanjen var inte optimalt samordnad och upplevdes sakna fokus på politiskt innehåll. Exempelvis lyckades vi inte nå ut tillräckligt med reformerna i den omfattande statsbudget som krävde mycket av partiets politiska arbetskapacitet. Det finns även indikationer på att våra budskap uppfattades som otydliga och abstrakta, och framtoningen i vissa fall som oseriös. Kommunföreningar upplevde i flera fall att de nationella valbudskapen inte var tillämpbara på de lokala nivåerna.

2014 var Fi största parti på sociala medier, men förutsättningarna förändrades därefter till vår nackdel. Nya algoritmer och krav på betalda annonser för spridning gjorde det mycket svårare för oss att synas. Samtidigt krävde organiserade "troll" mycket av kommunikationsavdelningens tid. Från en situation 2014 där Fi var ledande i hur partier kunde använda sociala medier hade partiet inför 2018 ingen lyckosam strategi för hur de förändrade förutsättningarna skulle hanteras.

Fi har fått en hel del negativ uppmärksamhet och mediala drev kring enskilda företrädare, vilket lett både till ett skadat förtroende och interna slitningar. Hur den sortens händelser hanteras både utåt och inåt är avgörande för att få tillit och trovärdighet från personer såväl utanför som inuti partiet. Kritik inifrån har i flera fall förts fram offentligt istället för att hanteras inuti partiet, ett fenomen som kan vara

särskilt skadligt för ett litet parti som Fi. I några fall kan dessa händelser härledas till bristande samordning och dialog mellan organisationens olika delar.

Fi har inte lyckats med att etablera offentlig förståelse och intern enad front i frågor där vi trots en stark och kunskapsbaserad politik ändå fått mycket kritik, som exempelvis våra intersektionella perspektiv på hedersrelaterat våld och förtryck. Detta har gjort partiet sårbart för anklagelser.

Framtidskommissionen bedömer att partiets kommunikation i stort har varit för spridd och reaktiv. Det finns ett antal orsaker till det. Olika delar av organisationen, t.ex. politiska utskott, har haft olika kapacitet att arbeta med kommunikation. Det har också funnits en stark vilja att visa att Fi har en bred, sammanhängande och konsekvent politik och inte är ett enfrågeparti. Så vårt eget kommunikationsfokus har inte varit vässat mot att kommunicera strategiskt utvalda sakfrågor eller områden. Andra lite mer svårlösta problem är resursbrist och utmaningar med att samordna medlemmars arbete när det är ideellt och sker "i motvind", liksom utmaningen att skapa nyhetsvärde kring sakpolitiska reformförslag på nationell nivå, där Fi inte har parlamentarisk representation.

En hög rotation på partiledare på kort tid gjorde det svårt att etablera såväl Victoria Kawesa som Gita Nabavi som jämbördiga partiledare jämte Gudrun Schyman.

Uppropen under #metoo initierades och/eller drevs i flera fall av aktiva Fi-medlemmar (t.ex. #utanskyddsnät, #slutvillkorat, #slutavverkat, #bortabramenhemmavärst, #tystnadtagning, #givaktocheldupphör, #akademiuppropet). Detta kan ha varit en nackdel för Fi eftersom dessa medlemmars förtroende inom #metoo-rörelsen baserades på att de inte var engagerade i syfte att exploatera rörelsen för Fi:s eller någon annans räkning.

Feministiskt initiativ var först ut med att ställa sig bakom #metoo-uppropens krav, Fi-företrädare talade vid flera manifestationer, skrev debattartiklar osv, men partiets hållning förblev att respektera uppropens utomparlamentariska karaktär och inte exploatera dem för egen vinning. En faktor till att fokus inte föll på Fi kan också vara att i princip samtliga riksdagspartier snabbt kommunicerade att detta var en viktig fråga som man tog på allvar.

Fi, med dåvarande partiledare Victoria Kawesa, uppmärksammade även Black Lives Matter 2016, men rörelsen fick under den perioden inte samma genomslag som våren 2020.

Partiets roll i det parlamentariska landskapet

"Political opposition gives voice. By losing opposition, we lose voice, and by losing voice we lose control of our political systems"

Peter Mair

Det finns tydliga trender i hur den parlamentariska politiken i västvärlden har utvecklats de senaste decennierna. Väljare är i lägre grad medlemmar i ett parti, och mindre lojala med ett parti. De bestämmer sig sent för vad de ska rösta på i valen, efter att ha observerat partiernas "marknadsföring", snarare än att bygga och bära partiets politik inifrån som aktiva medlemmar. Med färre aktiva medlemmar lockas partierna att forma sin politik utifrån fokusgrupper och opinion snarare än på partikongresser. Media har en växande roll som politisk agendasättare, vilket ställer krav på stora resurser till kampanjer och kandidater, men intäkterna till partierna minskar med minskat antal medlemmar. Istället blir partierna mer beroende av statliga bidrag, vilket bidrar till att de betraktas som statliga organisationer snarare än civilsamhälleliga. Detta förstärks av att partierna i hög grad tappat sina rötter i sociala rörelser. Civilsamhällets organisationer å sin sida vill inte förknippas med partierna; de vill att partierna ska tävla om vem som är bäst i deras frågor.

I partiernas ursprungliga arbete med att foga samman och lyfta intressen ingår arbetet att finna kompromisser mellan olika krav. Detta har på flera sätt flyttats från partiernas demokratiska processer till förhandlingar mellan partier efter val. Regeringsduglighet och inflytande blir primära drivkrafter på bekostnad av kontinuerlig ideologisk opposition. Konfliktöverskridande överenskommelser bidrar även till att människor inte känner sig representerade av sina partier. Den traditionella funktionen för partier som en plats för medborgarna att gemensamt artikulera sina intressen, ofta med en strävan att ge röst åt exkluderade grupper, faller isär när partierna uppfattas mer som en del av staten, samhället blir mer individualistiskt och politiken inte byggs och bärs av aktiva medlemmar. När många beslut som tidigare fattades politiskt flyttas till myndigheter och centralbanker innebär det att sociala intressen formuleras utanför partierna. Partierna går från att vara verktygen för representation av aggregerade intressen, till att vara mottagare av externa aktörers behovsformuleringar.

Utvecklingen av den parlamentariska politiken som beskrivs ovan hänger troligtvis samman med SDs (och liknande partier i andra länder) framgångar. De har mobiliserat stöd i opposition mot de statliga och globala eliterna och på så sätt skapat känslan av en mer genuin folklig rörelse.

Även civilsamhällets etablerade intresseorganisationer gör en liknande rörelse mot att uppfattas som en del av staten. Motiven till detta är dels att organisationerna

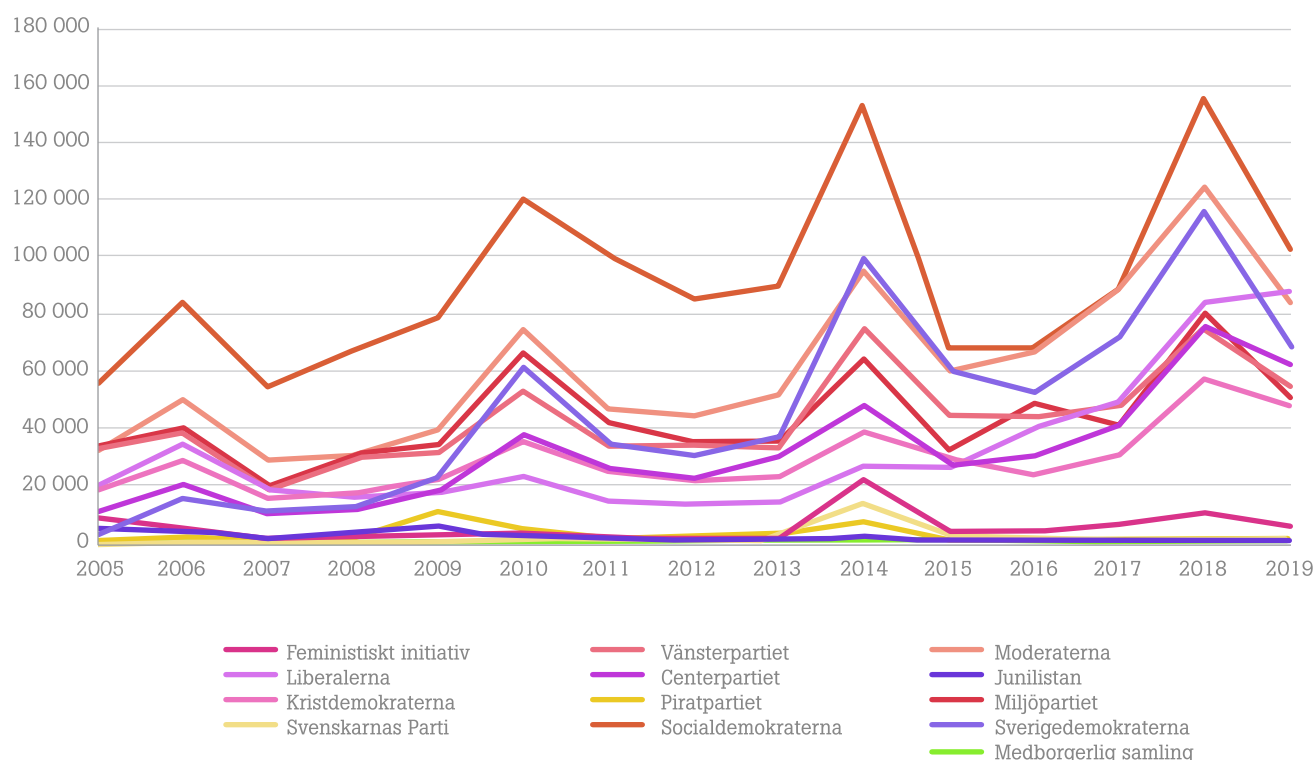
liksom partierna är alltmer beroende av offentliga anslag och dels att de inte sällan samarbetar med myndigheter och departement som i sin tur inte får förknippas med politiska partier. Sammantaget kan vi se hur människors demokratiska verktyg och hävstänger alltmer försvagas. Här har Fi en viktig roll att spela genom att insistera på att både stå fast vid sitt representativa uppdrag, sin ideologi, och sina demokratifrämjande mobiliseringsstrategier.

Bilden av Feministiskt initiativ

KOMMUNIKATION, MEDIER OCH MOBILISERING

Framtidskommissionens undersökning visar att Fi får mindre utrymme än riksdagspartierna i media, men i förhållande till valresultat och opinionsmätningar kan vi inte göra bedömningen att utrymmet skulle vara oproportionerligt litet jämfört med andra partier.⁵

Antal träffar per parti per år 2005-2019 (Retriever)

Fi syns jämfört med övriga partier något mer i storstadspress och något mindre i landsortspress. Fi förekommer i något mindre utsträckning i tryckt press samt i TV och radio relativt övriga partier. Fi får mer medieutrymme än övriga små partier utanför riksdagen, men jämfört med riksdagspartierna eller med vårt framgångsår 2014, så får vi mindre medieutrymme vilket kan ge upplevelsen att vi befinner oss i medieskugga.

5
att

I mätningarna syns både Fi:s egna debattartiklar och artiklar om Fi. Framtidskommissionen bedömer andelen egna debattartiklar var högre inför valet 2018.

Andra intressanta resultat är att Gudrun Schyman varit i fokus i en stor del av den mediala uppmärksamheten kring partiet. Även EU har varit viktigt. När det gäller politiska ämnen som det skrivits om i samband med Fi så har det varierat under åren och går inte att dra några kategoriska slutsatser kring. En annan slutsats är att Fi generellt får mer uppmärksamhet om sin organisation (enskilda partiföreträdare, resonemang kring huruvida partiet ska komma in eller inte, interna oenigheter osv) än om partiets politik.

Även om Fi generellt inte får oproportionerligt lite uppmärksamhet i pressen så förekommer det återkommande att partiet osynliggörs i olika typer av rapportering. I vissa fall handlar det om en praxis att bara bevaka, nämna eller bjuda in partier som sitter i riksdagen, även när det gäller kommunala frågor där Fi är aktiva. I andra fall kan partiet helt enkelt glömmas bort, som i fall av kommunal samverkan med andra partier, eller under tiden Fi satt i EU-parlamentet.

Medieforskare har även visat att Fi var ett av de partier som var mest kritiskt omnämnt i nyhetsmedierna under valrörelsen, de få gånger [partiet] uppmärksammades (50 procent). Med andra ord kan även ett litet parti få mycket kritik, även om det inte hör till vanligheterna. Enligt forskarna handlade denna negativa rapportering framförallt om att Fi låg dåligt till i opinionsundersökningarna och inte såg ut att komma in i riksdagen, liksom att det talades om att en röst på Fi var en "bortkastad röst".

Framtidskommissionen föreslår ett antal organisatoriska och strategiska åtgärder för att stärka Fi:s långsiktiga pressarbete. Bland annat bör mer kraft ägnas åt att skapa nyhetsvärde kring egna frågor än på att skriva reaktiva debattartiklar. Reaktiva debattartiklar bör ha som mål att förklara helheten i vår ideologi och politik och inte stanna vid att reagera på en sakfråga.

RÖSTER OM FI

Röster utifrån

När Framtidskommissionen har intervjuat personer utanför partiet är det första genomgående temat att Fi inte hörs och syns.⁶ Detta skapar en bild av att partiet inte (längre) är aktivt, något som i sin tur påverkar förtroendet negativt. Känslan av frånvaro och att Fi inte själva får tillfälle att förklara sin politik skapar ett större utrymme för redan existerande felaktiga uppfattningar och nidsbilder att växa i människors medvetanden. Ordet "feminism" uppfattas olika av olika informanter och de tolkningar som för tillfället dominerar verkar smitta av sig på hur Fi som parti uppfattas.

Fi uppfattas av flera informanter som ett enfrågeparti, främst beroende på partinamnet och de allra flesta förknippar feminism enbart med jämställdhetspolitik. Informanter

6

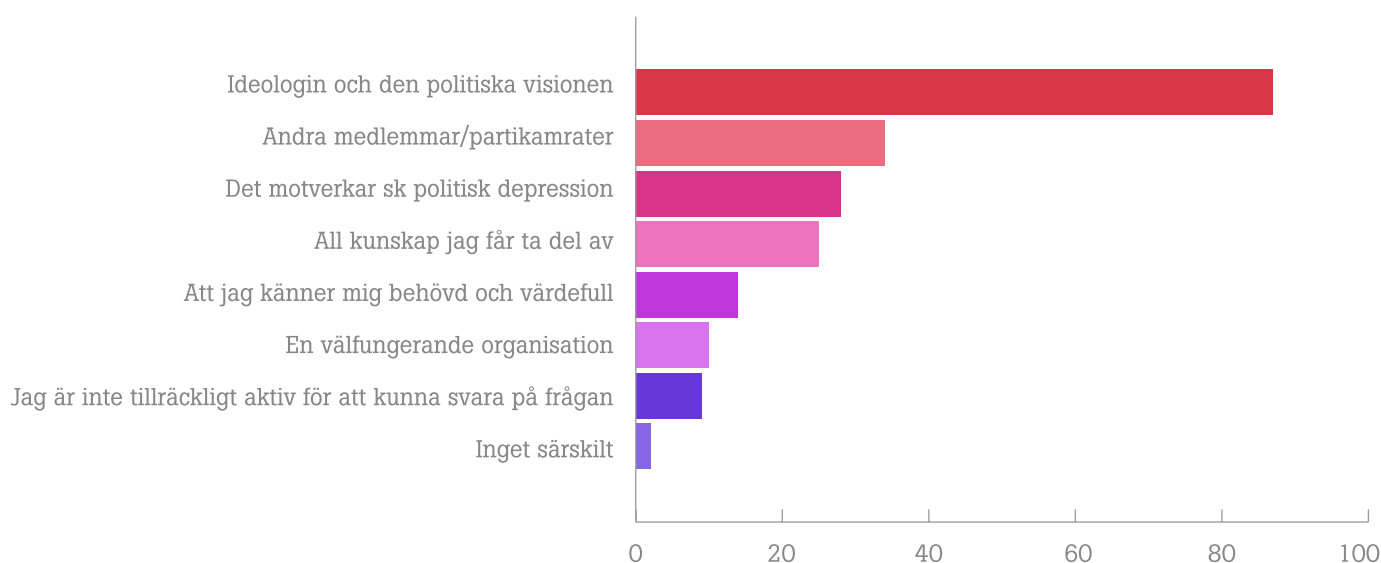
Informanterna, 20 stycken, är utvalda genom Framtidskommissionens nätverk och ska inte ses som representativa för väljarkåren i sin helhet.

som inte tar aktiv del av partiets kommunikation tänker att Fi enbart uttalar sig inom klassiska jämställdhetsfrågor och saknar politik inom andra områden. Av de som fått en bild av Fi:s politik som helhet nämns partiets homeparties som en viktig och bra källa. De som känner till Fi:s politik upplever ofta att den är positiv och rimlig, men ibland "utopisk". Att Fi står för sin sak och lyfter viktiga ämnen upplevs av vissa som ett tecken på pålitlighet och trovärdighet, för andra signalerar det en orealistisk världssyn och en ovilja till kompromisser.

Några informanter pekar på att Fi har ett exkluderande, för akademiskt, teoretiskt eller abstrakt språkbruk och att det saknas pedagogiskt material som förklarar Fi:s feminism och hur en röst på Fi kan förändra människors livsvillkor. De lyfter även att de uppfattar det som att partiet ofta talar om sin ideologiska hållning snarare än konkreta politiska förslag. Fi ses av vissa som en utmanare som påverkat andra partier att bli bättre i frågor om feminism och intersektionalitet.

Röster inifrån

Vad får dig att känna energi och glädje i ditt medlemskap i Fi?

Ur Framtidskommissionens medlemsenkät

Inifrån partiet går det att se att partiets vision och ideologi är den faktor som tydligast ger energi och hopp till partiets medlemmar, samtidigt finns det synpunkter om att kommunikationen behöver fokusera mer på konkreta politiska reformer.⁷ Inte minst avläser Framtidskommissionen ett behov av att strategiskt väva ihop övergripande vision med förtroendeskapande konkreta reformförslag, som att proaktivt och under en längre tid lyfta konkreta politiska nyckelfrågor som pedagogiskt fångar partiets ideologi och vision. Partiets företrädare och partiets konkreta arbete i kommuner och

⁷ en Framtidskommissionen genomförde intervjuer med ca 80 aktiva och tidigare aktiva medlemmar, samt medlemsenkät som besvarades av 549 personer.

EU-parlamentet återkommer som viktiga faktorer för att bygga förtroende för partiet. Fi:s resursbrist och minskade synlighet i medierna är en återkommande utmaning enligt medlemmarna. Medlemmar lyfter även att partiet borde satsa mer på teckenspråkstolkning, filmtextning, texter på fler språk inklusive lätt svenska. Det finns både de som tycker att partiets kommunikation borde vara tuffare och mer seriös och de som tycker den borde vara mer annorlunda, visionär och lekfull än de etablerade partiernas.

Frågan om partiets kommunikation kring höger/vänster-skala och GAL-TAN är en återkommande diskussion liksom frågor om hur partiets intersektionella perspektiv ska göras och kommuniceras i praktiken.

Många av de saker som lyfts i interna intervjuer och enkäter ligger till grund för Framtidskommissionens arbete i stort, inte minst vad gäller organisatorisk utveckling.

FI:S POLITISKA KOMMUNIKATION

Potentiella väljare

Bland de rödgröna partierna bedömer Framtidskommissionen i att det finns väljare från S och MP som är besvikna på partiernas glidning, och som saknar Fi:s typ av systemkritik och visioner. Bland V-väljare finns människor som söker en mer feministisk och flerdimensionell maktanalys och större självklarhet vad gäller intersektionella, antiauktoritära, arbetskritiska, tillväxtkritiska, avkoloniserande och antimilitaristiska synsätt. Det finns även väljare som tidigare sympatiserat med C, L, M och KD som är besvikna på utvecklingen och som kan hitta spår av tidigare versioner av dessa partier i Fi exempelvis vad gäller välfärd, mänskliga rättigheter, gles- och landsbygd, skola, HBTQIA-frågor, kooperativt och idéburet företagande samt migrationspolitik.

Framtidskommissionen bedömer att Fi har mer att vinna än förlora på att förtydliga att vår politik och strukturella maktanalys står till vänster. Utifrån en tydligare kommunicerad position bör även alla de frågor som vänster/högerskalan *inte* omfattar, kunna artikuleras tydligare. Fi:s intersektionella feminism – rättighetsdriven, antiauktoritär, antimilitaristisk, tillväxtkritisk, arbetskritisk och grön – är bredare i sin maktanalys och skiljer sig på många avgörande punkter både från traditionellt etablerad socialism och socialdemokrati.

Det finns ett utrymme att locka en hel del väljare från hela det politiska landskapet som vill se en förverkligad jämställdhet, en pålitlig antirasism, en stark, fungerande och inkluderande välfärdspolitik liksom en politik mot alla former av våld. Fi har vidare unika möjligheter att vara bäst på att koppla miljö- och klimatpolitik till intersektionella och avkoloniserade analyser kring social rättvisa, liksom till utpräglat feministiska traditioner kopplade till omsorg om planeten såsom t.ex. urfolksfeminism och ekofeminism. Fi bör även verka för breddat deltagande i demokratin genom att försöka mobilisera grupper som röstar i mindre utsträckning än andra.

Vilken feminism?

Fi är det enda politiska partiet som har ordet *feminism* i sitt namn, och ses därför ofta som en representant för feminism i singular. Effekten kan bli att all kritik mot något som kallas feminism eller mot enskilda feminister blir till en kritik av oss. Olika feministiska rörelser, aktörer och opinionsbildare kan använda begreppet på olika sätt, och många bär på missuppfattningar om vad feministisk rörelse vill åstadkomma. En återkommande diskussion berör feminismens omfattning och fokusfrågor, och en annan berör vilka erfarenheter som bör vara tongivande för feminismen som rörelse, samt i förlängningen vem som bör driva feministisk kamp, och enligt vilka allianser. Sammantaget är det för många människor, som inte själva är engagerade eller har tillgång till olika feministiska perspektiv, ganska svårt att bilda sig en nyanserad uppfattning både om feminism och om Fi.

I denna komplexa process går det att konstatera att Fi inte i tillräcklig utsträckning har lyckats etablera en tydlig och allmänt känd bild av någon specifik "Fi-feminism". Därför har Framtidskommissionen tagit fram diskussionsunderlag för partiets vidare arbete i frågan. Nedan följer en kondenserad version av detta underlag.

FI-FEMINISM ENLIGT FRAMTIDSKOMMISSIONEN

"Feminist politics aims to end domination, to free us to be who we are – to live lives where we love justice, where we can live in peace. Feminism is for everybody."

bell hooks

Feminism är inte en politisk analys eller ideologi, det finns många olika feministiska traditioner. Fi bekämpar alla former av sexism, men är inte ett enfrågeparti. Klassiska jämställdhetsfrågor är en kärna, men Fi-feminismen är ett bredare synsätt på hela samhället och alla politikområden.

Fi-feminismens roll är att sammanväva en allians av kamper och perspektiv som marginaliseras och ställs mot varandra som konkurrerande "särintressen"; kvinnorörelse, antirasistisk och urfolksrörelse, HBTQIA-rörelse, funktionsrättsrörelse, asylrättsrörelse. Detta är en komplex uppgift eftersom alla dessa perspektiv historiskt fått motstånd från makten med argument om att något annat just nu är mer angeläget. Vidare knyter Fi an till fredsrörelse, miljörörelse och djurrättsrörelse. Sist men inte minst krokar Fi:s klassanalys arm med den fackliga feminismen. Genusanalys och jämställdhetsperspektiv genomkorsar samtliga områden och samtliga perspektiv genomkorsar jämställdhetspolitiken. Fi-feminismen väver en helhet där allas rätt till jämlikhet, inflytande, olikhet och värdighet står i centrum. En helhet där ingen ska stå tillbaka. En helhet där alla våra kamper är en kamp.

Fi-feminismen leder fram till en samhällsanalys och politik som vilar på fem tätt sammankopplade begrepp; intersektionalitet, omsorg, demokrati, fred och avkolonisering.

Intersektionalitet

“There is no thing as a single-issue struggle because we do not live single-issue lives.”

Audre Lorde

Eftersom makten över människor är komplex och mångbottnad är även underordningen och förtrycket komplext. Intersektionalitet är ett sätt att förstå världen som innebär att hela tiden se hur olika maktordningar samspelar, förstärks, överlappar och kolliderar på olika sätt i olika sammanhang. Då ser vi att resurser, värdighet, sårbarhet och sörjbarhet fördelas enligt ojämlika mönster utifrån hur människor grupperas och kategoriseras. Det finns alltså inte en enskild eller primär rot till all ojämlikhet; inte sexism, inte rasism, inte kapitalism, inte kolonialism, inte heteronorm, inte cis-norm, inte funktionsnorm, inte urban norm... Det finns inte heller någon lista av förtryck som sammantaget kan bli heltäckande, men intersektionalitet hjälper oss att se vilka människor som är mest utsatta och marginaliserade i olika situationer, samt hur en inkluderande gemenskap kan byggas.

Det kan vara svårt att greppa intersektionell feminism eftersom det kan framstå som att den handlar om allt och inte det som feminism vanligtvis förknippas med: strävan efter jämställdhet mellan män och kvinnor. Det stämmer att Fi:s feminism är så bred i sin syn på makt, men kampen mot sexism, könsmaktsordnande och patriarkal dominans är fortsatt central i vår analys av ojämlikhet.

Intersektionalitet innebär för Fi att på genuint inkluderande sätt skapa samhällsgemenskap – ett vi – som rymmer och utvecklas av olikhet. Detta förhållningssätt innebär t.ex. att Fi tar tydligt avstånd från all typ av transexkluderande feminism, feminism utan antirasism, feminism som blundar för klassamhällets orättvisor och feminism som bortser från behovet av en mångfald av livserfarenheter inom politiken och samhällets alla områden.

Intersektionalitet leder till ett förhållningssätt som är fundamentalt demokratiskt; att de som berörs av en viss fråga, förtryck eller situation ska ha inflytande vad gäller både problemformulering, synen på kunskap och erfarenhet, och i vilken politisk förändring som behövs.

Feministiskt initiativ ser ett intersektionellt tillämpande av mänskliga rättigheter (MR) som ett grundläggande och övergripande politiskt ramverk för att binda samman en politisk vision om jämställdhet, jämlikhet och rättvisa.

Den intersektionella analysen och Fi:s ekonomiska politik sätter Fi på politikens vänstra planhalva, eftersom vi ser på världen med en strukturell analys av makt, snarare än att tro att samhället primärt formas av en kombination av alla individers fria val. Fi har en kritisk syn på kapitalism och driver en politik för omfördelning och systemförändring eftersom exploatering och klassamhälle förstör både människor och planeten vi bor på.

Omsorg om livet

“Omsorg är mänsklighetens uppgift; att ta hand om varandra, ta hand om att upprätthålla livet, ta hand om att upprätthålla förutsättningarna för att livet ska kunna fortsätta levast.”

Paulina de los Reyes⁸

Omsorg är ett nyckelord inom Fi-feminismen, det innebär ett fokus på relationer, empati, förståelse, lyssnande, omhändertagande och kärlek. Till begreppet omsorg kopplas frågor om barn, barnafödande och föräldraskap, (obetalt) omsorgsarbete och känslomässigt arbete, heterosexuella normer och cis-normer som på olika sätt påverkar människors ojämlika förutsättningar. Det har gjorts landvinningar när det gäller att få samhället att ta ett kollektivt ansvar för omsorgsarbetet. Men mycket återstår, både när det gäller jämställdhet inom familjer, liksom hur detta återspeglas på arbetsmarknaden, i pensionen, i politiken. Fi-feminismen vill se en generell, inkluderande, demokratisk och pålitlig välfärd för alla.

Fi vilar på en arbetskritisk och systemkritisk feminism som inte ser arbetet som den primära vägen till frihet. Delad omsorg gynnas av förkortad arbetstid. Människans välfärd, möjligheter och rättigheter ska inte vara avhängig hans plats på arbetsmarknaden. Förskola, skola, utbildning och folkbildning är demokratiska fundament – skolan ska inte främst handla om att göra oss “anställningsbara”. Inte heller leder arbetsperspektivet till en hållbar planet, eftersom jobb och ekonomisk tillväxt av många sätts före klimatomställning.

Omsorgen om livet innebär för oss en strävan efter en decentraliserad och lokal, småskalig, demokratisk, resilient och ekologisk matproduktion. Vidare leder omsorg om livet till en omsorg om planeten, naturen och den biologiska mångfalden. Här knyter Fi an till en ekofeministisk tradition, framför allt framvuxen i det Globala Syd, som ser människan som en del av planeten, snarare än planetens härskare. Omsorg om livet är hållbarhet på riktigt.

Vi föds alla beroende av varandras omsorg och vi är alla beroende av planetens överlevnad för vår egen överlevnad. Där andra grundar sin samhällssyn i antingen individer eller kollektiv, grundar Fi sin samhällssyn i relationerna; mellan människor, erfarenheter, grupper, och till jorden.

Fi har alltid talat om kärleken som drivkraft. Att åberopa kärlek som politik innebär att avprivatisera kärleken och göra den social eller allmän, öppna dörrarna från de privata relationerna och föreställa sig ett samhälle där kärleken och rättvisan bär våra gemenskaper. Där alla barn är allas barn, där olikhet är en källa till lärande, där empati och solidaritet är norm.

8 Ur ett samtal mellan Farida al-Abani, Paulina de los Reyes och Diana Mulinari, organiserat av Framtidskommissionen.

Demokrati

"Vad händer om vi övar oss på demokrati och egenmakt i vardagen och om vi dessutom delar på både röster och resurser? Ja mycket pekar på att saker hade sett helt annorlunda ut och där tror vi att särskilt de med en normbrytande funktionalitet, kvinnor, icke-binära, de som rasifieras, de som lever på landsbygden, ja dessa grupper skulle få mycket mer att säga till om."

Farida al-Abani

Feminism är en demokrati-rörelse, och Fi vill demokratisera allt. Det här betyder att vi vill att alla ska ha likvärdiga möjligheter och resurser att delta i samhället, i stora och små beslut. Vi vill att de som berörs av beslut ska ha möjlighet att påverka de besluten. Vi vill göra det lättare för människor att hålla såväl politik som näringsliv ansvariga. Vi vill att de mänskliga rättigheterna ska gälla alla.

Vi vill demokratisera alla samhällssektorer genom att få bort den allestädes närvarande diskriminering och otillgänglighet som hindrar vissa grupper från att ta plats på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och i det offentliga rummet. Vi vill demokratisera deltagande i samhället genom att återställa rätten till personlig assistans, stärka LSS och göra funktionsrättskonventionen till svensk lag. Vi vill demokratisera våra bostadsorter genom att bryta den segregation som delar upp människor och cementerar klyftor, rasism och ojämlika livsvillkor. Vi vill skapa trygghet i det offentliga rummet genom förebyggande, jämlikhetsskapande och sociala insatser – inte hårdare straff eller fler väktare.

Vi vill demokratisera ekonomin genom att främja arbetsplatsdemokrati, genom att kooperativt och idéburet företagande underlättas och utgör en större andel av den privata sektorn, liksom genom att främja och utveckla de demokratiska och medlemsägda bankerna.

Att en verksamhet bedrivs kommunalt, regionalt eller statligt är inte någon garanti mot maktmissbruk, diskriminering eller exploatering av människor och natur. Den offentliga sektorn behöver demokratiseras både vad gäller arbetets organisering, i budgetfrågor och för invånarna: patienten, eleven, brukaren, arbetssökanden, brottsoffret, den papperslösa. Många delar av välfärdsstaten blir alltmer misstänkliggörande och repressiv. Därför är det viktigt att se till att resurser och förbättrade arbetsvillkor inom offentliga sektorn bara är en del av lösningen på välfärdens problem. Välfärden skall finnas till för alla.

Vi vill bryta den sedan länge pågående centraliseringen till storstäderna, och verka för en påfolkning av landsbygderna. Fi vill att människor ska ha demokratiskt inflytande över den egna bygden, ersättning för den exploatering av råvaror och energi som försörjer städerna, liksom lokal vetorätt mot nyexploatering i form av exempelvis

gruvor. Vi vill kraftigt stärka samers rätt till erkännande, ersättning, resurser och självbestämmande över sina traditionella marker och sin kultur, och säkerställa alla minoritetsgruppers demokratiska representation. Vi vill ge politiska verktyg för att förverkliga demokratiseringen av kulturlivet, medielandskapet och civilsamhället så att det speglar hur vårt samhälle faktiskt ser ut idag.

För fred, mot våld

“Det går inte att slå sig fram till kärlek, och det går inte att kriga sig fram till fred”.

Gudrun Schyman

Feministiskt initiativ är det parti som allra tydligast gör anspråk på att bekämpa alla former av våld. Det är vår övertygelse att det löper en röd tråd mellan våld i nära relationer, våldtäkter, våld på gatan, våld i form av hatbrott, ekonomiskt våld, våld från polis och väktare till det militära våldet i form av krig. Den tråden är patriarkal dominans och kontroll.

När Fi talar om mänsklig säkerhet menar vi frihet från våld i livet och vardagen. Mänsklig säkerhet står i kontrast till territoriell säkerhet, som är den nationalistiska och militaristiska syn som råder idag. Vår syn på mänsklig säkerhet som den viktigaste leder fram till att långt större resurser behöver tilldelas arbetet för att stoppa mäns våld mot kvinnor, säkra arbetsvillkor, förebyggande insatser för att stoppa våldet på gatan, åtgärder mot fattigdom och satsningar på konfliktförebyggande arbete på lokal och global nivå. Och att militärindustri och försvarsmakt måste stå tillbaka. För att uppnå mänsklig säkerhet krävs förebyggande arbete mot klimatförändringar och pandemier, en ändamålsenlig krisberedskap och större självförsörjning av mat.

Även välfärden och det offentliga behöver omstöpas med mänsklig säkerhet i fokus. Mänsklig säkerhet innebär tillgång till samhällets trygghetssystem, ett tillgängligt samhälle och arbetsliv, tillgång till mat och bostad och en stark asylrätt.

Feministiskt initiativ har rötter i den långa traditionen av feministisk freds rörelse och antimilitarism, och vi är Sveriges främsta fredsparti. Vi vill omprioritera skattemedel från det militärindustriella komplexet till välfärd, civil fredsutbildning och miljö satsningar. Vi vill ställa om den militära industrin till samhällsnyttig och grön produktion. Inte minst vill vi stoppa all svensk vapenexport, som bidrar till våld, förstörelse, statliga övergrepp och spänningar som driver människor på flykt, förstör miljön och slösar med värdefulla resurser.

Avkolonisering och global solidaritet

“Försvara livets mångfald genom respekt för naturen och mänskliga rättigheter, bejaka respektfulla mellanmänniska relationer fria från kolonialism, rasism, patriarkat och klassförakt.”

Carmen Blanco Valer

Feministiskt initiativ strävar efter avkolonisering. Vi ser hur världen är genomsyrad av koloniala maktrelationer som tar sig uttryck såväl kulturellt i förhållningssätt och attityder gentemot människor som materiellt i ekonomisk fördelning och i vem som exploateras. Sverige behöver göra upp med sin historia av kolonialt förtryck av samer, sitt deltagande i den transatlantiska slavhandeln och sin delaktighet i framväxten av rasbiologin. Sverige måste erkänna samers rättigheter och självbestämmande som urfolk idag.

Handelsavtal upprätthåller en situation där länder i det Globala Nord exploaterar länder i det Globala Syd. Lokal försörjning slås sönder till förmån för råvaruproduktion till världsmarknaden. En stor del av den framväxande gröna industrin för batterier, vindturbiner och solceller vilar på människorättsbrott och arbetsförhållanden som aldrig skulle accepteras i Sverige. Vårt välbefinnande vilar till stor del på andras förtryck och planetens utarmning. Även i Sverige förstörs natur och renbetesmarker i klimatomställningens namn.

Feministiskt initiativ tar – som enda etablerade parti – ställning för Naturens Rättigheter (NR). Denna globala rörelse är inspirerad av urfolksfilosofi och innebär att naturen ses som ett juridiskt subjekt med rättigheter. Redan idag finns sjöar, berg och floder som fått juridiska rättigheter. På så sätt kan de skyddas mot förstörelse och så kallat miljömord (ekocid).

Avkolonisering innebär för Fi även att ifrågasätta den urbana norm som säger att livet i staden är mer riktigt, viktigt och värdefullt och som ursäktar storstadsregionernas exploatering av naturresurser i lands- och glesbygd. I själva verket har många av framtidens utmaningar sin lösning i klok gles- och landsbygdsolitik.

Avkolonisering påverkar också vår syn på migration. Få saker är så ojämnt fördelade, och omgivna av en så våldsam maktapparat, som rätten att röra sig. Praktiken kring dessa rättigheter präglas av djup rasism, kolonialism och nationalism. Människor stoppas och avvisas när de flyr från platser på jorden där råvarorna till västvärldens välbefinnande utvinns, dit våra vapen säljs, platser där vår ekonomiska exploatering bidrar till konflikt, där de klimatförändringar vi orsakar gör mest skada. Feministiskt initiativ arbetar utifrån en vision om öppna gränser, där rätten att röra sig och bosätta sig är jämnt fördelad.

KOMMUNIKATION OCH MOBILISERING: Framtidskommissionens reflektioner

- Framtidskommissionen rekommenderar att Fi framöver lägger större vikt på att lyfta konkreta politiska frågor och reformförslag inom ett antal prioriterade områden som på ett pedagogiskt och inkluderande sätt både visar hur politiken kan ta steg mot visionen om ett rättvist, jämställt, jämlikt och hållbart samhälle, och hur detta hänger ihop med Fi:s intersektionella feminism. Detta arbete bör i möjligaste mån präglas av en högre grad av proaktivitet och långsiktighet, så att fler väljare nås av budskapen om vad Fi konkret vill åstadkomma på ett antal områden. För att möjliggöra detta krävs organisatoriska justeringar.
- Fi kan bli ännu bättre på att kommunicera hur politik och breda begrepp som "mänskliga rättigheter", "intersektionalitet", "demokrati", "mänsklig säkerhet" och "naturens rättigheter" påverkar människors vardag konkret. Hur patriarkalt våld och intersektionella ojämlikheter känns in på bara skinnet.
- Lyft fram konkret arbete vi har gjort och gör t.ex. i kommuner och i EU. Lyft även våra kommunpolitiker och visa hur vi påverkar samtalsklimatet och representationen i maktens rum. Fortsätt att stärka samordningen mellan lokal, regional och nationell kommunikation.
- Arbeta proaktivt, långsiktigt och sammanhållet med att sprida bilden av Fi:s specifika form av feminism – "Fi-feminismen" – liksom hur den innebär ett unikt och holistiskt perspektiv på samtliga politikområden.
- Gudrun Schyman har utgjort en stor del av partiets synlighet och ses av många väljare som synonym med Fi. Därför föreligger nu både utmaningar och spännande möjligheter i att profilera nuvarande partiledaren Farida al-Abani och hennes blivande kollega/kolleger (kongress 2021) och odla en ny bild av partiet som helhet. Kopplat till detta måste Fi skapa organisatoriska förutsättningar för långsiktigt partiledarskap; det tar tid för väljarna att lära känna och bygga upp ett förtroende för en partiledare, särskilt om det är fler än en.
- Partiet bör jobba särskilt konsekvent med formuleringar, ord och en ton som skapar positiva känslor kring Fi:s politiska mål; gemenskap, inkluderande, sammanhang, omsorg, fred, liv, relation, kärlek, möjlighet, trygghet, hälsa, välfärd, rättvisa, jämställdhet, jämlikhet, hållbarhet.
- Fi bör fortsätta att utveckla sina relationer med prioriterade föreningar och rörelser inom civilsamhället. Vi tror på gemensamma manifestationer och folkbildande evenemang, att kontinuerligt informera om Fi:s politik på området och att satsa på dialogmöten mellan Fi och relevanta organisationer.

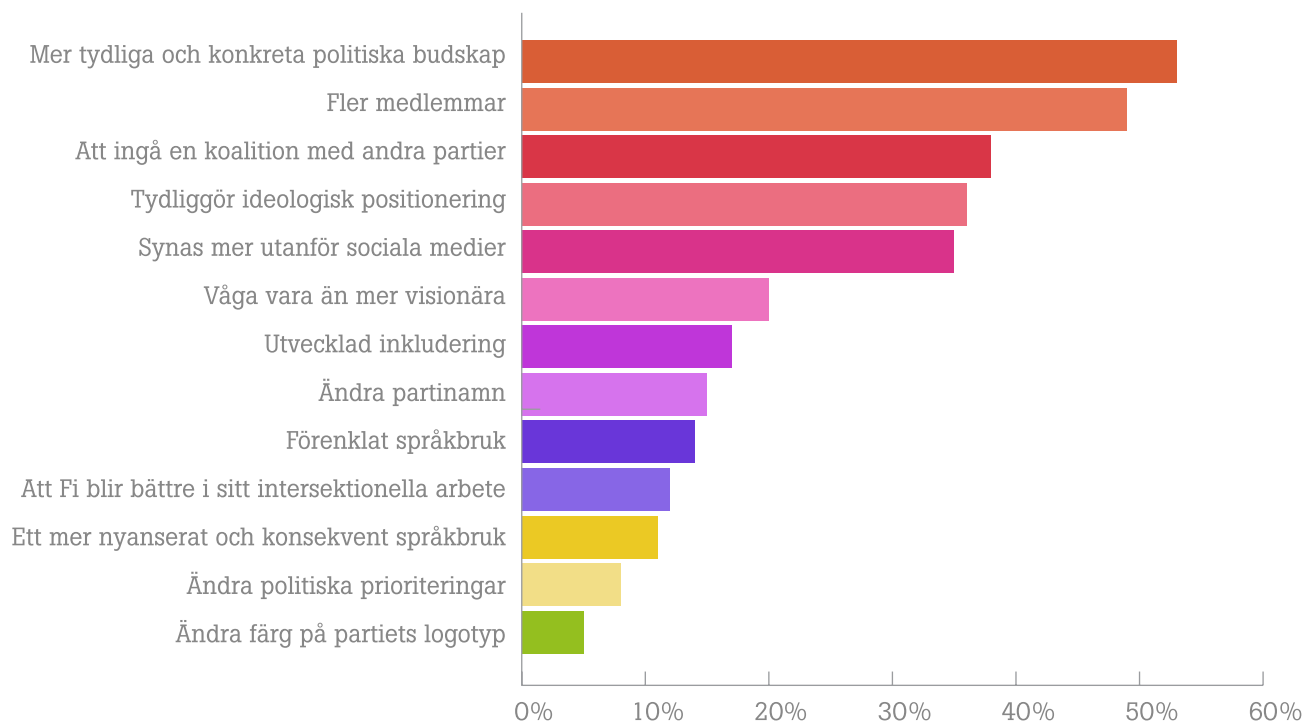
- Utveckla fler sätt att nå ut bortom sociala medier, skapa nyhetsvärde och förtroende bland opinionsbildare, koppla medlemsrekrytering till sakpolitiska kampanjer och ta plats i det offentliga rummet.
- Homeparty lyfts återkommande som en viktig källa till information, mobilisering, bildning och dialog, och denna form av direkta möten med potentiella väljare och medlemmar, bör utvecklas i nya exempelvis digitala former.

Det finns ett behov av stärkt tillgänglighet i partiets information och kommunikation, t.ex. vad gäller teckenspråkstolkning, filmtextning, bildtolkning och en i övrigt mer tillgänglig webbdesign.

Framtidskommissionen har förordat att partistyrelsen överväger att inleda en översyn av Fi:s varumärkesplattform (grafisk identitet, visions- och målformulering, nytt material osv). Efter 15 år är det rimligt att visa för väljarna att partiet både förnyas och kvarstår med långsiktiga ambitioner.

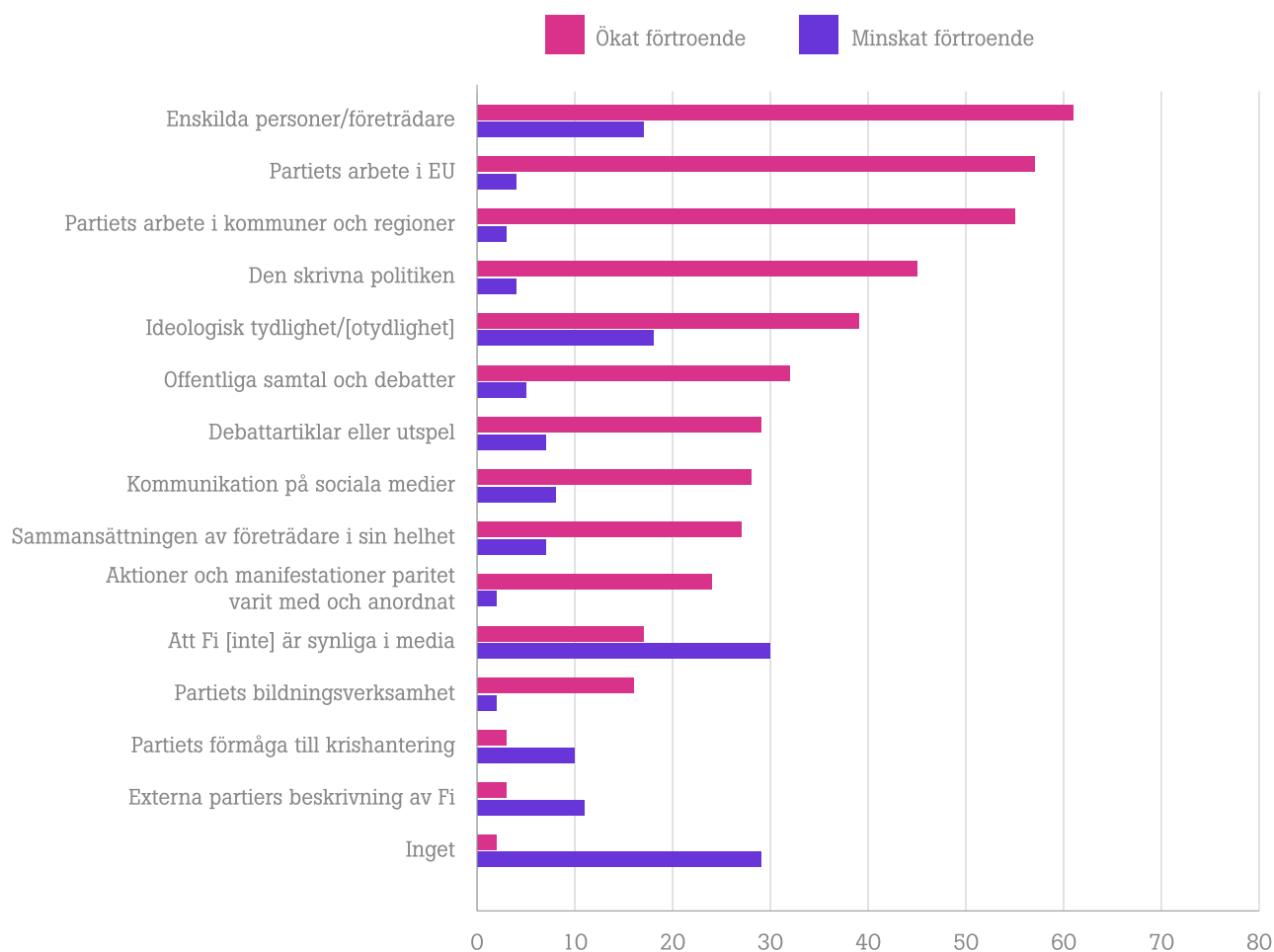
Synliggör uppdraget som nämndeman i partiets kommunikation och vad det har för betydelse för samhället både vad gäller demokratisk representation och bedömning i rättsfall.

Vad tror du skulle hjälpa Fi att nå ut till fler väljare?

Ur Framtidskommissionens medlemsenkät

Vad har påverkat ditt förtroende för Fi?

Ur Framtidskommissionens medlemsenkät

Organisation och medlemskap

ATT TA SIG AN EN OÄNDLIG UTMANING

...det är svårt att tillåta sig själv att ta paus när vi motarbetar fenomen som aldrig tar paus, som rasismen och patriarkatet.

Ur medlemsintervju

Det första som måste uppmärksammas utifrån Framtidskommissionens genomlysning av Feministiskt initiativs organisation och verksamhet är det oerhört omfattande ideella arbete som lagts ned för att bygga Sveriges mest etablerade parti utanför riksdagen. Partiet jämförs ofta med de etablerade riksdagspartierna och få vet hur många människor det är som skapat och utvecklat partiet, och med hur små ekonomiska resurser det gjorts. Framtidskommissionen bär med sig att medlemmarna hittar kraft till sitt engagemang i Fi:s konsekventa politik, ideologi och vision.

Det politiska arbetet sker i ett samhälle där såväl antirasism som feminism är föremål för motstånd, förlöjligande, avsky, våld, hat och hot. Dödshot och kränkningar mot företrädare är inte ovanliga. Många inom Fi har också egna erfarenhet av olika former av diskriminering och/eller våld, vilket innebär särskild omsorg för både individer och organisation.

Fi har som feministiskt parti på intersektionell grund tagit sig an en svår utmaning. Feminismen är i grunden en maktanalys som kopplar ihop det privata med det organisatoriska och politiska, och som vidgar den politiska maktanalysen från frågor om ekonomi, ägande och produktion till att belysa mångdimensionella maktstrukturer som är sociala, kulturella, juridiska och ekonomiska på en och samma gång.

Den intersektionella analysen – som utöver kön inkluderar en förståelse för hur multipla ojämlikheter som klass, ekonomi, etnicitet, hudfärg, sexualitet, könsidentitet, funktionalitet, bostadsort, religion och ålder samspelar och förstärker varandra på olika sätt i olika sammanhang – innebär en strävan efter komplex medvetenhet som ställer höga krav på den egna organisationen.

Sammantaget innebär detta höga förväntningar och förhoppningar på både medlemmar och organisation, liksom en hög grad av självkritik vad gäller makt, interna strukturer och beteendemönster. Fi behöver hitta en balans mellan att erkänna och åtgärda problematiska maktmönster internt samtidigt som det måste finnas en förståelse för att alla medlemmar inte har samma kunskapsnivå och erfarenhet vad gäller diskrimineringsformer och maktstrukturer. Att integrera ambitioner med handling kräver former för aktiv träning, omsorg och dialog.

Det faktum att Fi inte är en intresseorganisation avgränsad till jämställdhetsfrågor utan ett parti med feministiska och intersektionella perspektiv på allt innebär

en stor pedagogisk uppgift även internt. Denna utmaning har i högsta grad bäring på organisatoriska strategier, eftersom det krävs prioriteringar av resurser och kommunikation samtidigt som alla olika perspektiv och medlemmars olika kärnengagemang uppmuntras, utvecklas och sprids.

Framtidskommissionen vill lyfta fram och betona vikten av dessa utmaningar eftersom såväl medlemmar som personer utanför partiet kanske inte alltid inser vilket stort, långsiktigt och komplicerat uppdrag vi har givit oss själva. Detta åtagande manar till ödmjukhet inför svårigheter som uppstår, inför varandra som aktiva medlemmar, liksom inför dem som startat och byggt upp partiet.

Framtidskommissionens förhållningssätt till Fi som organisation

Framtidskommissionen har i det här arbetet "lyssnat inåt" i organisationen eftersom få omfattande genomlysningar eller insamlingar av underlag från medlemmar tidigare gjorts.

För att stå stadigt ideologiskt krävs en stabil, transparent och interndemokratiskt ansvarstagande organisation. Vi vet också att partikultur är mycket viktigt för engagemang – många av våra medlemmar som kommit till Fi från andra partier har gjort det för att slippa patriarkala och auktoritära partikulturer.

En annan aspekt av att prioritera den organisatoriska nivån är att vi ser den som avgörande för byggandet av ett demokratiskt, jämställt, jämlikt och hållbart samhälle. För att agera demokratifrämjande i de hårda parlamentariska rummen behöver vi en demokratifrämjande organisation att hämta kraft ur.

Det är viktigt att Fi i framtiden gör organisatoriska val som främjar långsiktigt byggande av en stabilt aktiv medlemsbas i hela landet istället för att ha ett mer kortsiktigt kampanjfokus före val.

Även om Fi har en traditionell föreningsstruktur förekommer det ganska ofta att Fi av medlemmar och aktiva beskrivs som en icke-hierarkisk eller "platt" organisation. Jämfört med andra politiska partier stämmer detta. Det finns en genuin ambition att det ska vara lätt att komma in, lätt att få ansvar och lätt att ta initiativ. Framtidskommissionens hållning är att för att uppnå en antiauktoritär organisationspraktik krävs dock insatser för ökad transparens, tydlighet i mandat, effektiv samordning, formella beslutsordningar samt förankring av organisatoriska kärnvärden.

"Gör och kör"

Åtminstone sedan valkampanjen 2014 har medlemsengagemanget och arbetssättet i Fi präglats av mottot "gör och kör", som syftar till att bemyndiga medlemmar på alla nivåer att ta initiativ och ansvar, liksom att skapa en levande och aktiverande organisation utan för mycket kontroll uppifrån. Denna strategi ger engagerade medlemmar som inser att de kan göra skillnad för Fi med sitt engagemang och att de

behövs. Troligtvis spelade tillvägagångssättet en mycket viktig roll i Fi:s framgångar under "den feministiska våren" 2014.

Baksidan med strategin är att det kan vara svårt att överblicka och följa upp om någon tar på sig orimliga mängder arbete och ansvar. Det blir också svårt att stödja medlemmar i att gemensamt hitta hållbara arbetssätt – särskilt i kampanjtider som alltid präglas av mycket hög intensitet. Medlemmar utan information eller resurser att själva "bara sätta igång" riskerar att inte hitta en plats eller uppgift i partiet. Det behövs en långsiktighet som kan skapa förutsättningar för introduktion, avgränsning, överlämning och tydliga beslutsstrukturer.

Inför valkampanjen 2018 märktes det också att strategin var svårare att applicera med samma framgång när Fi inte hade medvind. Det blev mindre tydligt vad som behövde godkännande från styrelsen, fler upplevde kampanjarbetet som mer toppstyrt än tidigare, och det uppstod slitningar på grund av oklara mandat.

Sammantaget bedömer vi att "gör och kör" har spelat en stor roll både för Fi:s framgångar och utmaningar. Strategin har lett till fler aktiva medlemmar och en engagerande organisationskultur, men också till att medlemmar tappat engagemang och partiet därmed tappat erfarenhet och kompetens.

Framtidskommissionen bedömer att den kultur som grundats i "gör och kör" – dvs. som uppmuntrar till initiativ och ansvarstagande – bör vidareutvecklas, men också kompletteras med tydligare organisationsstrukturer och rutiner för hållbart engagemang, personoberoende kompetensbyggande och långsiktighet.

Intersektionalitet i praktiken

Vi förlorar mer än andra organisationer på att göra "intersektionella fel", men vi kommer alltid att göra fel. Bara för att vi vill bättre betyder det inte att vi är bättre.

Ur medlemsintervju

Fi:s intersektionella politik utgår från, mobiliserar och avser lyfta grupper som är marginaliserade, våldsutsatta, exploaterade och diskriminerade i samhället. Vi menar att denna utgångspunkt är nödvändig för en politik som vill lyfta alla. Därför är det viktigt att partiet har ett systematiskt internt arbete med kontinuerlig fördjupning av demokratifrämjande och jämlikhetsskapande processer samt stöd för personlig utveckling. Fi behöver rutiner som säkrar kontinuerligt arbete med antidiskriminering, psykologiskt stöd, reflektion och kunskapshöjning. Dessa utmaningar och möjligheter delar Fi med flera rättviserörelser; att förena mål med medel, teori med praktik, ideal med realism.

Fi gör anspråk på att demokratisera maktens rum och öka deltagandet i demokratin. Därför behöver vi arbeta kontinuerligt med att utveckla arbetssätt och metoder som gör oss till förebilder vad gäller att integrera våra politiska värderingar i en organisatorisk praktik.

Mycket tyder på att Feministiskt initiativ har högre ambitioner än andra partier vad gäller inkluderande partikultur liksom internt demokrati- och antidiskrimineringsarbete. Detta syns inte minst i underlaget från medlemmar som kommit till Fi från andra partier. Samtidigt kan Fi:s höga ambitioner och ideal leda till höga förhoppningar om en frizon från en våldsam och ojämlik omvärld. Högt ställda förväntningar och förhoppningar kan i sin tur leda till än större besvikelse när det oundvikligen uppstår organisatoriska brister eller konflikter. Fi behöver arbeta vidare utifrån insikten att samhällets strukturer även genomsyrar vår egen organisation och att förändring "ute i världen" behöver bäras upp av internt demokratiarbete och främjas genom aktiv organisationsutveckling. Resursbrist, ideellt arbete och fokus på utåtriktat arbete kan leda till bristande prioritering av, och systematik i, det interna omsorgs- och utvecklingsarbetet. Partiet behöver prioritera trygga forum och processer för dialog, lyssnande, lärande, läkande och gemensam förståelse.

Att förändra samhällets våld, dess skeva makt- och resursfördelning, dess exploatering av människor och planeten, är ett långsiktigt projekt som inte begränsas till parlamentarismens val och mandat. För att orka delta i detta maratonlopp och för att hämta kraft och kunskap från varandra, krävs organisationsformer som möjliggör långsiktigt ideellt engagemang som går att anpassa efter medlemmarnas livsförutsättningar i övrigt, liksom ett mer aktivt arbetsmiljöarbete. Omsättningen av aktiva medlemmar i Fi har varit för hög och utmattningsnivå bland medlemmar har varit vanligt förekommande. Sant är att Fi lockar många (över)ambitiösa, drivna och engagerade människor som har svårt att sätta gränser för sitt engagemang, men det är även organisationens ansvar att minimera risken för att Fi bidrar till ohälsa samt tillse att medlemmars engagemang effektivt bidrar till mest möjliga nytta.

Medlemsvärkning

Av underlaget Framtidskommissionen inhämtat från medlemmarna kan konstateras att kontinuerlig och systematisk medlemsvärkning har varit en underprioriterad del av partiets löpande verksamhet. Det finns flera saker som tyder på att den medlemsvärkningskampanj som genomfördes under 2013 bidrog till fokuset på Fi i det som kom att bli "den feministiska våren" 2014. Likaså tyder mycket på att det inte fanns kapacitet, struktur eller strategi för att kanalisera, aktivera och behålla de ca 21 000 medlemmar som kom till partiet 2014 och omvandla inflödet av engagemang till en långsiktig rörelse.

Framtidskommissionen har lämnat förslag till partistyrelsen kring olika värkningsinsatser och långsiktiga mobiliseringsstrategier som kan kopplas till den organisatoriska utvecklingsplan som skisseras.

Medlemsvård och medlemskapets innehåll

Framtidskommissionen menar att det finns en stor potential i att fylla medlemskapet med mer innehåll utöver att medlemskapet innebär ett stöd till partiet. Vi förordar ett utvecklat och stärkt program för medlemsvård som kan innefatta utvecklad

medlemsinformation och former för delaktighet, liksom att kontinuerligt underlätta vägar in i ett mer aktivt engagemang och erbjuda stöttande medlemservice. Det kan även innefatta utvecklade satsningar på bildningsinsatser, fora för diskussion och kunskapsutbyte samt personlig utveckling. Som en medlem uttryckte sig: det behövs en intressant verksamhet för att locka medlemmar, och utan medlemmar blir det ingen verksamhet.

Ett sätt att få energi i det ideella arbetet, och att växa som person och organisation, är att lära sig nya saker. Feministiskt initiativ är en kollektiv källa av bred och djup kunskap som i sig är en viktig källa till engagemang – men det är inte alla medlemmar som kommer i kontakt med denna sida av partiet. Även för den inte så aktiva medlemmen kan medlemskapet fyllas med mer stimulerande innehåll som både bidrar till kunskapsbyggande och personlig utveckling och som för vissa medlemmar även kan fungera som en motivation till att locka fler i vänkretsen att bli medlemmar eller betala en högre medlemsavgift. Framtidskommissionen har därför gett en rad konkreta rekommendationer kring stärkt internt bildningsarbete.

Under Corona-pandemin har partiet producerat flera mycket högkvalitativa panelsamtal och diskussioner (t.ex. om anti-svart rasism, prostitution, villkoren inom sjukvård och kultursektorn samt på första maj) som varit tillgängliga nationellt. Denna form tror Framtidskommissionen är ett mycket bra exempel på evenemang som ger mervärde till medlemskapet och etablerar partiet externt som en plattform för kunskapsutbyte.

BALANS MELLAN OLIKA POLITISKA NIVÅER

På kommunal och regional nivå avgörs frågor som är oerhört centrala i Fi:s politik. På kommunal nivå styrs förskola, skola, hemtjänst, äldreomsorg, personlig assistans, socialtjänst, våldsförebyggande, stad- och landsbygdsplanering, lokal demokrati, stöd till kvinno-, tjej- och transjourer, kultur och mycket mer. På regional nivå styrs tunga feministiska frågor som vård, kultur och kollektivtrafik. På båda nivåer styrs mycket viktiga frågor gällande miljö och klimat.

Framtidskommissionens arbete visar att det finns en samstämmighet inom partiet att större fokus framöver bör läggas på de kommunala och regionala nivåerna. Detta gäller både i hur organisationen struktureras och samordnas, hur resurser fördelas och hur valkampanjer planeras. På de lokala nivåerna byggs parlamentarisk erfarenhet och hantverksskicklighet, de politiska maktförhållandena ser annorlunda ut, och där finns en möjlighet att visa upp vad Fi-politik gör för skillnad i praktiken.

Framtidskommissionen förordar att Fi ska ställa upp på i val på alla politiska nivåer och att riksdagsvalet fortfarande är en fundamental arena för Fi. Men mer fokus än tidigare behöver läggas på att behålla och utöka våra kommunala mandat, utöka antalet kommuner där partiet finns representerat, samt satsa på att komma in i fler regioner. Den nationella nivån behöver samtidigt arbeta fram en infrastruktur och långsiktig strategi för att bygga vidare på partiets framtida nationella och internationella ambitioner.

ORGANISATION OCH MEDLEMSVÅRD; Framtidskommissionens reflektioner

- Intersektionalitet är ett teoretiskt begrepp för analys av multipla ojämlikheter. Detta begrepp kräver kontinuerlig dialog, lärande och träning för att bli en självklar del av en organisations dagliga verksamhet. Fi som organisation kan och bör sträva efter att integrera individuell etik, gemensam förändring, socialt läkande och politisk reform.
- För att partiföreträdare utsätts för en ansenlig mängd hat och hot utifrån, för att öka möjligheterna till hållbart engagemang och intern dialog samt för att minska behovet av att interna meningsskiljaktigheter spelas ut i offentligheten och exploateras av partiets motståndare, föreslår Framtidskommissionen ett antal åtgärder gällande partiets interna trygghetsskapande, konfliktförebyggande, interndemokratiska och antidiskrimineringsarbete.
- Framtidskommissionen föreslår en rad organisatoriska utvecklingspunkter på nationell nivå för att stärka partiets samordning och medlemservice, samt för att avlasta det tunga administrativa och operativa arbete som idag utförs främst av förtroendevalda. T.ex. föreslås en ny typ av nationellt kansli.
- Framtidskommissionen lämnar en rad förslag gällande utveckling av interndigital strategi som omfattar medlemsregister, säkerhet och integritet, tillgänglighet, arkivering samt utvecklade interna verktyg för samverkan, kommunikation och diskussion.
- Partiets ekonomiska situation är en mycket viktig utmaning att adressera aktivt och långsiktigt. De enda som erhåller någon som helst form av ekonomisk ersättning är de knappt tio personer som är anställda (ofta på deltid) i några av de kommuner där Fi har mandat. Ingen på nationell nivå arbetar arvoderat. Partiet behöver därför fortsätta utveckla sina ekonomiska strategier, t.ex. genom att utveckla olika nivåer för medlemsavgifter, utforma en plan för breddade intäkter, utreda möjligheten att arvodera centrala funktioner på nationell nivå samt minimera utgifterna, till exempel vad gäller interndigitala lösningar såsom medlemsregister.
- Partiet ska fortsätta stärka samarbetet med Unga Feminister, samt underlätta för UF-medlemmar att ta plats i Fi.
- Det är viktigt att Fi tillsätter nämndemän. Behovet finns och uppdraget gör skillnad. Rekryteringen skulle kunna vara tydligare och intresset för uppdraget skulle kunna ökas. Fi bör ta del av och hitta sätt att använda nämndemännens erfarenheter och perspektiv och partiet behöver ta ett psykosocialt och organisatoriskt ansvar för partimedlemmar som är utsedda till nämndemän.

"One of the things that I particularly love about feminist movement; it's one of the few movements for social justice that has been continually, existentially, self-reflective. Feminism has continually gone back and critiqued itself. When black women and women of color started telling white women "you've got to deal with race", many white women began to deal with race for the first time. What other movement for social justice has responded to fierce critique in that way?"

bell hooks

Framtiden har börjat

”Det är ett så viktigt arbete – det är så många som har engagerat sig i Fi genom åren. Det har ju varit en av svagheter att omsättningen på inblandade personer har varit väldigt hög. Man har lite startat från noll i flera valrörelser faktiskt. Här antar Farida ett väldigt realistiskt tonläge – det här är inte enkelt. Hon bedriver också en hel del självkritik. Jag måste säga att det är nya tongångar om Fi:s interna liv, och det välkomnar jag. Det har funnits en spänning mellan generationer kan man nog säga. De som kliver fram nu har tagit ganska många steg från egna erfarenheter av att vara t.ex. rasifierad i Sverige, med erfarenhet av flykt osv. Farida talar om Fi:s frågor i egen sak på ett sätt som jag tror är framtiden faktiskt, generellt inom politiken. Det kommer en generation nu som liksom inte ens har tillgång till det traditionella politiska floskel-lexikonet. Farida ger en realistisk bild av en svår situation med frågor som är så brännande att någon måste ägna sig åt dom. All heder åt de som kämpar.”

Anna-Klara Bratt⁹

Vi i Framtidskommissionen har under vårt arbete observerat att Fi som organisation de senaste åren har inlett förändringsprocesser som går i linje med våra analyser och rekommendationer. Efter tunga valresultat 2018 och 2019 befinner sig partiet i en tuff period. Samtidigt kan vi se att Fi runt om i landet har byggt upp en större och bredare erfarenhet än tidigare, liksom att organisationen på nationell nivå idag har börjat utveckla en ny typ av ledarskap och befinner sig i en fas som kan beskrivas som en ökad vitalisering, nytänkande och förnyelse.

HÅLL I, HÅLL UT, ORGANISERA

”Att vara politikens enhörning, är något som man ska vara stolt över – det är en roll för att skapa platser där människor tillsammans kan föreställa sig andra framtider. Det Sverigedemokraterna – och tyvärr en del andra partier – erbjuder, är fantasin om att ”vi älskar de som är som oss”. Detta måste systematiskt ifrågasättas. Mot den här begränsade uppfattningen måste vi skapa en etisk agenda i vilken vi lever tillsammans med ”dom andra” just i bejakandet av att de inte är som oss. Det tror jag är rollen som enhörning, som man måste bära med väldigt mycket stolthet. Det här är inga flummiga åsikter – om man tittar historiskt på sociala rörelser så ser vi hur ensamma vissa idéer och vissa argument var i vissa historiska kontexter. För femton år sedan var feministerna i Argentina bara 500 stycken på gatorna. I dag är dom miljoner. Hoppet ligger inte i nån slags ”new age”, utan är empiriskt baserat i att historiska processer är beroende av att enhörningen orkar. Så jag skulle vara stolt att vara politikens enhörning.”

Diana Mulinari¹⁰

9 Ur analys av en intervju med partiledare Farida al-Abani i FemPers-podden

10 Ur ett samtal mellan Farida al-Abani, Paulina de los Reyes och Diana Mulinari, organiserat av Framtidskommissionen.

Vi lever i exceptionella tider. Corona-pandemin har blixtbelyst många strukturella problem, politiska felprioriteringar och djupa orättvisor. De samhällsbärande omsorgsyrkana har hamnat i centrum för den politiska debatten, men inga substantiella förändringar har ännu skett för att långsiktigt stärka förutsättningarna. Pandemin visar tydligare än någonsin att det politiska fokuset på ökad militarisering inte är en framkomlig väg till säkerhet och krisberedskap. Att särskilda grupper drabbats hårdare – både av sjukdom, våld, ensamhet och arbetslöshet – vittnar om bristen på intersektionell analys och politik som grundas i omsorg om livet. Att så mycket offentligt ekonomiskt stöd har delats ut till fossila och vinstutdelande företag visar på djupa systemfel i hur samhällsekonomin fungerar. Med förebyggande och holistisk Fi-politik hade läget kunnat se annorlunda ut, och detta faktum är en av många anledningar för Feministiskt initiativ att med förnyad kraft fortsätta sitt politiska projekt.

Politisk förändring är ett långsiktigt åtagande som kräver kontinuitet, omprövning, lyhördhet och långsiktiga strategier. Engagemang och politisk depression, framgångar och motgångar, går i vågor. Vi i Framtidskommissionen hoppas att vårt arbete kan bidra både med konkreta verktyg för Fi att fortsätta sitt nödvändiga arbete, och fungera som underlag för vidare diskussion inom och utanför partiet kring allt som måste göras i kampen för jämställdhet, jämlikhet, rättvisa och en planet där livet kan odlas i all sin mångfald. En värld där många världar rymms.

Feministiskt initiativs Framtidskommission 2019-2020

Maria Burström, t.o.m. 31/7 2020, Anders Jacobson, Lars Jalmert, Elena Lyttkens Dimovski, Susan Löfgren, Saašha Metsärantala och Åsa Vernby. Ytterligare medlemmar har deltagit i arbetet men har av olika anledningar inte möjlighet att framträda med namn.

Kontakt: press@feministisktinitiativ.se